

Vysoká škola ekonomická v Praze

Fakulta managementu v Jindřichově Hradci

Diplomová práce

Martin Plucha

2007

Vysoká škola ekonomická v Praze

Fakulta managementu

Jindřichův Hradec

Diplomová práce

Martin Plucha

2007

Vysoká škola ekonomická v Praze

Fakulta managementu v Jindřichově Hradci

Katedra managementu veřejného sektoru

Analýza atribucí obyvatel prosperujících a zaostávajících obcí

Vypracoval:

Martin Plucha

Vedoucí diplomové práce:

PhDr. Miloslava Hiršová

České Budějovice, duben 2007

Prohlášení

Prohlašuji, že diplomovou práci na téma
»Analýza atribucí obyvatel prosperujících a zaostávajících obcí«
jsem vypracoval samostatně.

Použitou literaturu a podkladové materiály
uvádím v příloženém seznamu literatury.

České Budějovice, duben 2007

podpis studenta

Anotace

Analýza atribucí obyvatel prosperujících a zaostávajících obcí

Diplomová práce se zabývá analýzou atribucí obyvatel ve vybraných obcích. Cílem práce je zjistit, čemu občané vybraných obcí připisují prosperitu či zaostávání své obce. Příčiny prosperity nebo zaostávání jsou zjišťovány terénním šetřením, provedeným pomocí dotazníků v obci Brloh a obci Černá v Pošumaví. Výsledky dotazníkového šetření v jednotlivých obcích jsou analyzovány a porovnány mezi oběma vybranými obcemi navzájem. Výsledky jsou také porovnávány se subjektivním hodnocením. Kritéria subjektivního hodnocení vycházejí z teoretických poznatků o atribucích a prosperitě. Výsledkem je zjištění čemu respondenti připisují prosperitu či zaostávání své obce. V závěru diplomové práce je navrhnut postup, který by měl vést ke změně nevhodných atribucí. Součástí práce jsou tabulkové a mapové přílohy.

duben 2007

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval
paní PhDr. Miloslavě Hiršové
za její pomoc, náměty, inspiraci,
odborné vedení a cenné rady
při tvorbě této diplomové práce

Obsah

ÚVOD.....	1
I. TEORETICKÁ ČÁST	4
1 ATRIBUCE A VÝZNAM ATRIBUČNÍCH TEORIÍ PRO PRAXI	4
1.1 Vznik atribuce	4
1.2 Pojem atribuce	5
1.3 Typy atribucí.....	6
1.3.1 Motivující a demotivující atribuce.....	6
1.3.2 Kauzální atribuce	6
1.3.3 Vnitřní, situační a dispoziční atribuce	7
1.4 Teorie atribucí.....	7
1.5 Místo kontroly	9
1.6 Atribuční chyby.....	10
1.7 Atribuční výzkum	11
1.7.1 Principy atribučování – princip znevažování	11
1.7.2 Principy atribučování - princip kovariace	12
1.8 Atribuce ve světle současných poznatků.....	12
2 PROSPERITA VE SPOJENÍ S OBCEMI.....	16
2.1 Definice základních pojmů.....	16
2.2 Vlivy na prosperitu	16
2.2.1 Vnitřní činitelé	17
2.2.2 Vnější činitelé	18
2.3 Cesta k prosperitě	19

2.3.1	Ekonomické aspekty	20
2.3.2	Orientace na okolí	20
2.3.3	Integrovaný management.....	22
2.3.4	Negativní faktory v cestě k prosperitě	23
2.3.5	Limity rozvoje území.....	24
2.3.6	Krizový management.....	26
2.4	Teoretické poznatky týkající se prosperity	26
3	KRITÉRIA PRO HODNOCENÍ PROSPERITY NEBO ZAOSTÁVÁNÍ OBCÍ.	29
II.	PRAKTICKÁ ČÁST.....	33
1	CÍLE PRÁCE, VÝZKUMNÉ OTÁZKY A HYPOTÉZY	33
2	VÝZKUMNÝ SOUBOR.....	36
3	METODY ZÍSKÁVÁNÍ A ZPRACOVÁNÍ DAT	38
3.1	Jak stanovit prosperitu nebo zaostávání obcí?	38
3.2	Zjišťování příčin zaostávání nebo prosperity ve vybraných obcích	40
3.3	Dotazník a počet provedených šetření	42
3.4	Dotazování a vyhodnocení dotazníků	43
4	PREZENTACE A INTERPRETACE VÝSLEDKŮ	44
4.1	Charakteristika okresu Český Krumlov.....	44
4.2	Svazek lipenských obcí.....	46
4.2.1	Členové sdružení, realizované projekty a plány do budoucna.....	46
4.3	Brloh.....	47
4.3.1	Obyvatelstvo	47
4.3.2	Doprava.....	47
4.3.3	Možnosti pro využití volného času	48

4.3.4	Občanská a technická vybavenost	48
4.3.5	Obchodní síť a podnikání.....	48
4.4	Černá v Pošumaví	49
4.4.1	Obyvatelstvo	50
4.4.2	Doprava.....	50
4.4.3	Možnosti pro využití volného času	50
4.4.4	Občanská a technická vybavenost	51
4.4.5	Obchodní síť a podnikání.....	51
4.5	Výsledky hodnocení obcí na základě stanovených kritérií	52
4.6	Obsah dotazníku a počty dotazování ve vybraných obcích	54
4.7	Výsledky atribucí obyvatel vybraných obcí	55
4.7.1	Výsledky dotazníkového šetření v obci Brloh.....	56
4.7.2	Výsledky dotazníkového šetření v obci Černá v Pošumaví.....	63
4.7.3	Porovnání výsledků dotazníkových šetření ve vybraných obcích	71
5	ZÁVĚR.....	78
6	LITERATURA	82
7	PŘÍLOHY	85

Úvod

Každý člověk si v průběhu svého života vytváří obraz o sobě i o svém okolí, který je silně závislý na vlivech jiných osob a vlivech sociálního prostředí. Většina z nás se snaží eliminovat to, co narušuje představu o sobě, zvláště pak takové věci a informace z okolí, které by vedly ke změnám v sebepojetí. V závislosti na tom, jak se náš vlastní obraz blíží skutečnosti, tak hodně nebo málo je zkreslováno vnímání jiných lidí.

Zamyslíme-li se nad tím podle čeho si vytváříme obraz o druhém člověku, není jednoduché si odpovědět. V zásadě podle toho, jaký je ve skutečnosti, možná podle toho, jak se vidí on sám, nebo i podle toho, jak ho vidím já, jak ho vnímám. Vliv na vytváření obrazu o druhém má určitě i četnost interakcí mezi mnou a jím, nicméně vytváříme si nepřesné představy jednoho o druhém, včetně představ a našich záměrech, motivech, vnitřních stavech atp.

Téma, které jsem si vybral pro zpracovávání diplomové práce se zabývá právě těmito otázkami, zamyšlením se nad tím, co ovlivňuje náš úsudek, ale hlavně tím, čemu občané přisuzují prosperitu nebo zaostávání svých obcí. Hlavní náplní diplomové práce je tedy analýza atribucí obyvatel prosperujících a zaostávajících obcí. Velmi zajímavé bude už samotné poznání toho, co se skrývá pod slovem atribuce. Ve spojení s prosperitou a zaostáváním obcí, bylo toto téma pro mne velmi přitažlivé. Jestliže se zamyslíme nad úspěšností každého z nás, napadne každého, že největší vliv na tuto skutečnost má pfile, vůle, vytrvalost možná i štěstí. Přeci jen, zamyslíme-li se hlouběji, zjistíme, že je to i tím čemu přisuzujeme své úspěchy a neúspěchy. Již někdy na střední škole jsem od učitelů často slyšel, že je nutné věřit ve svůj úspěch, věřit, že to co chci dokázat nakonec zvládnou a také, že nesmíme ihned propadat panice, jestliže se něco nepovede. A je samozřejmě nutné si uvědomit, že stejně tak, jako toto platí pro všechny lidi na celém světě, platí to i pro různé organizace a také pro obce.

Už dnes, navštívíme-li několik obcí, můžeme pouhým okem bez znalosti dalších podrobností vidět, že některým obcím se daří, domy jsou opravené, silnice má nový asfaltový povrch, příkopy kolem silnice jsou posekané, obec má školu, školku, staví se tam nové domy. Jsou ale i obce, kde nevidíme opravené zahrady, nejsou zde žádné připomínky

konání nějaké kulturní akce, např. májka na návsi, je zde zarostlý rybník, rozbitá silnice. Odráží se ale tato skutečnost i v názorech občanů na svou obec? Vnímají své okolí? Jsou si vědomi toho, že jejich obec je krásnější než jiná obec? Vědí proč? To jsou jen některé otázky, na které se snaží odpovědět tato diplomová práce.

V následujícím textu popíši jednotlivé části práce. V teoretické části diplomové práce se budu zabývat vysvětlením pojmu atribuce a prosperita. Tuto část doplním o rešerši literatury, která s těmito výrazy souvisí. Součástí teoretické části bude i nastínění různých možností dalšího postupu práce v souvislosti se získáváním informací pro vypracování analýzy atribucí.

V praktické části pak bude proveden výběr vhodné formy výzkumu pro terénní šetření v předem vybraných obcích, kde budu zjišťovat názory obyvatel na prosperitu nebo zaostávání obce, ve které žijí. Tento výzkum bude porovnán se skutečností, která bude ověřena nejen pomocí internetu a různých dat, ale přímo na místě při terénním výzkumu. Předtím bude samozřejmě proveden výběr vhodných obcí tak, aby bylo možné je porovnat a stanovit na základě určitých kritérií, které obce jsou prosperující a které jsou naopak zaostávající. Samotný výběr obcí musí být proveden s vědomím, že je budu po uskutečnění výzkumu porovnávat. Terénní výzkum bude proveden s určitým reprezentativním vzorkem obyvatel obcí a jeho výsledky budou zajisté nejvíce vypovídat o prosperitě či zaostávání vybraných obcí i o příčinách tohoto stavu.

Nejdůležitější částí celé diplomové práce budou ale samotné atribuce občanů v jednotlivých obcích, jak oni vnímají svou obec jako celek, kterým příčinám připisují zaostávání nebo prosperitu své obce, jak se jim v dané obci žije, jestli ji lépe vnímají například osoby starší nebo mladší, atd. Celý tento výzkum bude v praktické části následně vyhodnocen a doplněn dílčími závěry k jednotlivým obcím. Také se pokusím nalézt odpovědi na výzkumné otázky, které si stanovím v úvodu praktické části. Výsledky výzkumu budou porovnány se skutečností, kterou se pokusím ohodnotit na základě určitých kritérií, jejichž stanovení bude vycházet z teoretické části této diplomové práce.

Protože výzkum příčin prosperity a zaostávání bude probíhat ve více než jedné obci, bude po získání výsledků z výzkumu možné analyzované obce porovnat a vyvodit z toho určité dílčí závěry.

V závěru práce se pokusím shrnout nejdůležitější výsledky diplomové práce, které budou vycházet z jednotlivých dílčích závěrů, ohodnotím splnění stanovených cílů i zodpovězení výzkumných otázek této diplomové práce, dále ověřím platnost hypotéz, které si stanovím v úvodu praktické části a také bych se chtěl pokusit navrhnout určité kroky, které by měly vést ke zlepšení atribucí u občanů v dané obci. Celá práce bude doplněna o textové, tabulkové i mapové přílohy.

I. Teoretická část

V teoretické části se budu věnovat především vymezení klíčových pojmů jako jsou atribuce, jejich vznik a druhy, dále atribučním chybám a pojmem atribuční výzkum. Kapitulu o atribucích doplním i poznatky ze světa literatury. Druhou významnou kapitolou teoretické části bude pojem prosperita, doplněná o prosperitu obcí a o uvedení určitých ukazatelů ukazujících na prosperitu. Také tato kapitola bude doplněna o teoretické poznatky z vědecké literatury.

1 Atribuce a význam atribučních teorií pro praxi

Každý člověk má vyvinutý svůj systém pomocí něhož hodnotí sám sebe i jiné lidi. Rozeznáváme mezi přáteli a nepřáteli, rozeznáváme nadřazené a podřazené, odhalujeme konkurenty i partnery nebo silné a slabé stránky člověka, se kterým jednáme. Naše hodnocení je ale často velmi zkreslené, naivní. Ovlivňuje nás první dojem a máme sklon přizpůsobovat své pozdější soudy o člověku tomuto prvnímu dojmu tak, aby byly s tímto dojmem totožné. Protože pro svůj soud nemáme žádná spolehlivá kritéria, připisujeme je lidem kolem nás na základě jejich chování a na základě našich zkušeností. Toto přiřazení vlastností označujeme jako proces atribuce.

1.1 Vznik atribuce

Atribuce mohou vzniknout při:

1. neobvyklé situaci;
2. nečekané situaci;
3. nepříjemné situaci;
4. významné situaci;
5. složité situaci.

Vliv na atribuce má i možnost volby jednání, zda je svobodné nebo nesvobodné. Dalším faktorem ovlivňující vznik atribuce je i očekávané nebo neočekávané chování i důsledek chování v určité situaci.

1.2 Pojem atribuce

Asi nejkratší definice, kterou jsem v literatuře objevil zní, že **atribuce** jsou připisování příčin (Hartl, Hartlová, 2000). Atribuce je sociálně-psychologický pojem (Atkinson, 2003). Když se lidé dívají na svět, tak ho nevnímají jako úplně náhodné dění, ale mají tendenci připisovat věcem významy. Mají potřebu věcem rozumět a vysvětlovat si je. Například, když vidíte někoho upadnout, můžete to přisuzovat vlastnosti osoby, např. nemotornosti nebo situaci, např. na chodníku ležela banánová slupka nebo také náhodě. Atribuce znamená tedy připisování příčin dění kolem, chování vlastnímu i chování jiných lidí. Existuje mnoho teorií o způsobech jak si lidé utváří tyto atribuce.

Atribuce jsou také definovány jako přisuzování, připisování určité práce, respektive určení autorství literárního textu určitému umělci nebo také jako přiznaná kvalita, rys, znak, právo a také jako v minulých desetiletích v psychologii hojně studované procesy. Lidé mají tendenci připisovat (atribuovat, přisuzovat) svým úspěchům a neúspěchům v chování určité vnitřní či vnější a trvalé či dočasné příčiny. Ve své knize Sociální psychologie popisuje M. Nakonečný (Nakonečný, 1999) atribuce, které se projevují ve školství. Z vlastní zkušenosti učitele na základní škole musím následující řádky potvrdit. Ve škole dochází k atribucím v kontaktu mezi žáky a učiteli. Atribuce vznikají na základě prvního dojmu nebo informací, které má učitel o žákovi. Zajímavým jevem je i to, že žáci, kteří jsou učitelem vnímáni jako „hloupi“, jsou v průměru delší dobu zkoušeni než žáci atribuovaní jako pilní a inteligentní. Píle a inteligence je jim připisována na základě zkušeností, které s nimi učitelé mají. Jsou-li žáci atribuovaní jako méně inteligentní a líní náhodou úspěšní, učitelé si to často vykládají jako náhodu. Jsou-li žáci atribuovaní jako inteligentní a pilní, tyto vlastnosti jim jsou připisovány, neúspěšní, je to vykládáno jako důsledek mimořádné indispozice.

Atribuování je každodenní projev vysvětlování vlastního i cizího chování. Často nám atribuování pomáhá snášet osobní porážky a nedostatky ve vlastních výkonech. Atribuce také pomáhají lépe porozumět reakcím lidí na vlastní jednání. Existuje totiž určitý vztah mezi připisováním, jednáním a chováním lidí. Na základě toho čemu připisujeme určité příčiny pak sami jednáme a chováme se tak. Jestliže víme čemu občané připisují příčiny svého chování, ale i příčiny prosperity nebo zaostávání své obce, můžeme pak pozitivně

ovlivňovat právě ty oblasti, které jsou pro atribučování obyvatel ve vztahu k prosperitě obce důležité. Prosperitou se proto také zabývám v dalších kapitolách této diplomové práce.

1.3 Typy atribucí

1.3.1 Motivující a demotivující atribuce

Motivující atribuce se objevují nejvíce u žáků ve škole. Je-li s úspěchem spojena atribuce nadání, úsilí a obtížnosti, je zážitek úspěchu intenzivnější. Existují i atribuce, při kterých je vina za neúspěch připisována okolí. Ty pak fungují jako obranné mechanismy. Atribuce v tomto smyslu ovlivňují zážitek úspěchu i neúspěchu, které mají velký vliv na sílu motivu výkonu, úroveň aspirací nebo na sebevědomí každého člověka. Jestliže jedinci spatřují příčinu svých úspěchů ve vlastním nadání (nikoliv ale úsilí nebo štěstí), budou úspěchy očekávat i v budoucnosti. Očekávání úspěchů se pojí s pozitivním sebehodnocením (Nakonečný, 1997).

Demotivující atribuce jsou opakem motivujících atribucí. Jestliže získáme dojem, že na výsledky svého výkonu nemáme téměř žádný vliv, vede to k demotivaci a k pocitům bezmocnosti (Nakonečný, 1997).

1.3.2 Kauzální atribuce

Mezi atribuce patří tzv. kauzální atribuce. Ty jsou chápány jako připisování příčin vlastního chování v chování k ostatním lidem (Nakonečný, 1999). Člověk hledá příčiny chování, úspěchu nebo neúspěchu, jak svého tak i jiných osob a nalézá je ve vnitřních faktorech (dispozicích a postojích jedince) nebo ve vnějších (vliv vnějšího prostředí, okolnosti). Dále také chápeme kauzální atribuce jako připisování výsledků (dobrých i špatných) vnějším okolnostem, jako je štěstí nebo smůla. Výsledky můžeme také připisovat svým vlastním schopnostem. Atribuce mohou snižovat pocit úspěchu, ale mohou fungovat i jako obranný mechanismus při neúspěchu (Hoskovec, 2002).

Kauzální atribuce se projevují i při procesu sociálního učení. Příkladem může být naučená bezmocnost, beznaděj nebo identifikace s jinou osobou, která je nám při učení vzorem.

Připisujeme příčiny chování této osoby a pokud je přijímáme jako vhodné, může se nám tato osoba stát vzorem při procesu učení (Hartl, Hartlová, 2000).

1.3.3 Vnitřní, situační a dispoziční atribuce

Atribuce také dělíme podle toho, jaké příčiny máme tendenci přisuzovat určitému chování. Za vnitřní atribuci považujeme tu, jejíž vznik přisuzujeme vnitřním příčinám, například neúspěch v chemii si vysvětlujeme tak, že nemáme nadání na tento předmět nebo, že jsme se dostatečně nevěnovali přípravě a vynaložili jsme příliš malé úsilí. Vnější atribuci pak chápeme jako přisuzování vnějším příčinám, tedy dostali jsme špatnou známku, protože nás učitel nemá rád, nebo jsme měli smůlu (Fürst, 1997).

Situační atribuce jsou takové, kdy jako příčinu můžeme označit určitou situaci v jejímž důsledku vznikla atribuce. Například kvůli hlučnému prostředí ve škole dostal špatnou známku, protože se vedle školy staví nová silnice a stroje, které při stavbě pomáhají, jsou příliš hlučné (Fürst, 1997).

Dispoziční atribuce znamenají, že událost a příčiny této události přisuzujeme dispozicím každé osobnosti, kterých se týkala. Například neskočil jsem příliš mnoho při skoku do výšky při hodině tělesné výchovy, protože jsem malého vzrůstu (Fürst, 1997).

1.4 Teorie atribucí

První, kdo přišel na svět s teorií atribucí, byl F.Heider. Ale až B. Weiner a jeho kolegové, rozvinuli tuto koncepci tak, že se stala jedním z hlavních témat sociální psychologie (Weiner, 1974). Heider pojednával o naivní psychologii. Z tohoto pohledu jsou lidé jako amatérští vědci, kteří se pokouší chápat chování druhých tím, že si skládají dohromady informace dokud se jim nedostane rozumného vysvětlení nebo příčiny.

Teorie atribucí vyjadřuje, že lidé se pokouší zjistit proč druzí lidé dělají to, co dělají. Člověk tak může chování druhého přisuzovat jednu i více příčin. Podle Heidera (Heider, 1958) to jsou atribuce:

- vnitřní atribuce – závěr, že osoba se chová určitým způsobem z vnitřních pohnutek (postoj, charakter, osobnost);
- vnější atribuce – závěr, že chování osoby je způsobeno situací, ve které se nachází.

Naše atribuce jsou také velmi ovlivněny našimi emocemi a motivací. Obviňování ostatních a vyhýbání se osobnímu obvinění jsou sebeobránné atribuce. Neutěšenou situaci druhého budeme připisovat jeho osudu, abychom od sebe oddálili myšlenku, že bychom se mohli dostat také do této situace. Druhým lidem připisujeme obecně také méně proměnlivosti než sami sobě. Sami sebe vidíme jako člověka mnoha tváří a méně předvídatelného než ostatní. To je proto, že vidíme mnohem více z toho, co máme uvnitř a také se sami sebou více zabýváme (Heider, 1958).

Teorie atribucí je využívána například k vysvětlení výkonové motivace. Vysvětlení nabízí ve své publikaci M. Nakonečný (Nakonečný, 1999). Lidé orientovaní na výkon budou zadané úkoly spíše plnit než se jim vyhýbat, protože věří, že mají dostatek schopností. Vyvinou dostatek úsilí, aby uspěli. Neúspěch pak často považují za smůlu či náhodu, která není jejich vinou. Neúspěch by tak neovlivnil jejich sebehodnocení, avšak úspěch by je podpořil. Na druhou stranu lidé málo na výkon orientovaní se vyhýbají úkolům, protože mají tendenci zpochybňovat vlastní schopnosti nebo předpokládají, že úspěch může být způsoben jen štěstím či náhodou nebo jinými faktory, které nemohou kontrolovat. Proto i když jsou úspěšní, tak to pro ně není užitečné, protože necítí zodpovědnost za tento stav.

V pedagogice jsou často zkoumány učitelovy atribuce k žákům. Ty popisuje ve své knize J. Řezáč (Řezáč, 1998). Uplatňují se určité tendence v sociální percepci, např. přeceňování prvního dojmu. Učitelé často připisují na základě prvního dojmu žákům různé atribuce, například vyšší nebo nižší inteligenci, píli nebo lenost a na základě těchto atribucí se pak k žákům určitým způsobem chovají. Atribuce se pak projevují i v klasifikaci žáků a znamenají v tomto smyslu v podstatě deformovanou sociální percepci. Jednou z příčin mohou být trvalejší rozdíly mezi žáky v míře nadání a školního výkonu (Řezáč, 1998).

Úspěch nebo neúspěch můžeme připisovat vnějším nebo vnitřním příčinám. Mezi vnitřní příčiny řadíme nadání a úsilí, mezi vnější příčiny pak obtížnost úkolu a náhodu, např. štěstí nebo smůlu.

Teorie atribuce se zabývá vysvětlením chování druhých lidí, kdy jejich chování přiřazuje určité příčiny. V literatuře se objevuje i pojem naivní explanace s vysvětlením, že jde většinou o intuitivní a nedokonalé přiřazování příčin a motivů chování druhého člověka (Atkinson, 2003). Zatímco teorie motivace hledá odpovědi na otázky, co vede lidi objektivně k určitému jednání, teorie atribuce se zajímá, co lidé považují za příčinu určitého jednání druhých lidí nebo v této diplomové práci analyzovanou prosperitu nebo zaostávání obcí.

Atribuční teorie je tedy teorie přisuzování. Je to soubor principů a pravidel, kterými se člověk řídí, když vysvětluje chování druhých lidí, nebo když uvažuje o druhých lidech.

1.5 Místo kontroly

Místo kontroly vyjadřuje, jak každý z nás vnímá důsledky svých úmyslných nebo neúmyslných činů, zda za příčinu těchto činů považujeme sami sebe nebo okolí. Kontrolu rozdělujeme na interní a externí (Atkinson, 2003).

Interní kontrola je taková, když člověk vnímá důsledky svých úmyslných nebo neúmyslných činů jako závislé na vlastním konání. Externí kontrola je opakem interní kontroly a znamená, že člověk vnímá důsledky svých úmyslných nebo neúmyslných činů úplně nezávisle na své vykonávané činnosti, většinou jako štěstí nebo smůlu.

Do této kapitoly bych ještě zařadil rozdíl mezi internalisty a externalisty a s tím související pojmy internalita a externalita. Internalita i externalita je určité očekávání, které se týká souvislosti mezi vlastním jednáním a konečným výsledkem tohoto jednání. Potom internalisté jsou osoby, které věří, že výsledky jejich jednání závisí převážně na nich samotných a externalisté jsou osoby, které předpokládají a věří, že jejich výsledky jsou dané působením okolí včetně určité náhody (Atkinson, 2003).

1.6 Atribuční chyby

Atribuční chyba vzniká v důsledku tendence vidět příčinu chování druhých v určité dispozici, zatímco vlastní chování interpretovat jako závislé na situaci. To se projevuje například v přesvědčení, že bych se choval v určité situaci zcela jinak než někdo jiný.

Atribuční chyby jsou určité odchylky nebo spíše sklony při posuzování, kterých se člověk dopouští při vytváření si úsudku o jiném člověku. Za základní atribuční chybu je považována tendence k přeceňování vlivu vnitřních osobnostních vlastností (např. úroveň schopností či míra úsilí) a podceňování vlivu situačních faktorů (vnější podmínky, obtížnost úkolu) při atribucích pozorovatele. Je to také sklon uplatňovat odlišná měřítko v přisuzování příčin vlastnímu a cizímu jednání. Máme tendenci posuzovat vlastní jednání jako vyústění situace, ale jednání jiných osob vnímáme většinou jako důsledek jejich názorů a jejich charakterů. Příliš mnoho zdůrazňujeme vliv našich schopností na celkový výsledek, který ale ovlivňují i jiné faktory, jako třeba štěstí na variantu, teplota a jiné (Řezáč, 1998).

Další atribuční chybu popisují autoři jako efekt falešného konsenzu (Řezáč, 1998). To znamená určitý sklon nebo tendence vnímat a hodnotit vlastní chování nejen jako zcela přiměřené daným okolnostem, ale zároveň jako obecně platné. Myslíme si, že naše chování je takové, se kterým musí každý souhlasit, že je to chování naprosto přirozené pro všechny kolem nás. Podléháme pocitu, že chování odpovídá tomu, co bychom udělali všichni v jeho situaci, jiné způsoby chování považujeme za nevhodné (Machátová, 1999).

Další atribuční chybou je tzv. egocentrický sklon. To znamená, že člověk má tendenci připisovat si zásadní podíl nebo zásluhu za výsledek činností či aktivit prováděných společně s jinými lidmi (Machátová, 1999). Nápadné to bývá při posuzování výkonu skupiny, jejímž je jedinec členem. Subjektivně viděný podíl na skupinovém výkonu je prostě nadhodnocen. V podtextu všech atribučních chyb a neadekvátních tendencí je zřejmé bránit a zvyšovat si sebehodnocení (Řezáč, 1998).

Také haló efekt je atribuční chyba. Vysvětluje se jako usuzování o jednotlivci na základě několika znaků (např. dlouhé vlasy u chlapců, náušnice v uchu, předpokládáme, že chlapec bude asi nevychovaný, na něj si musíme dávat pozor). Ve škole přináší tento efekt zisk

žákům, kteří podávají výborné výkony v dílčích předmětech a naopak neprospívá žákům, kteří v nich mají velké potíže (Řezáč, 1998).

Další atribuční chybou je pygmalion efekt. Výkony lidí jsou závislé od toho, co se od nich očekává (Machátová, 1999). Často může očekávání vycházet ze zkušeností, které máme s podobným typem člověka. Očekáváme-li např. od žáka určité zlepšení a toto očekávání mu dáváme najevo, po čase se skutečně žák zlepší (Řezáč, 1998).

Atribuční chybou je také kategorizace. Jedná se o označení jako např. „typický policista“ nebo „typický učitel“. Zanedbáme-li jedinečnost každé osoby, může docházet k této kategorizaci, protože postiženému přisuzujeme charakterové vlastnosti, které obecně předpokládáme u většiny členů dané skupiny (Machátová, 1999).

1.7 Atribuční výzkum

Atribuční výzkum patří mezi hlavní úkoly této diplomové práce. Měl by se zabývat otázkou, jak lidé v každodenním životě, v našem případě ve vybrané obci, připisují příčinnost svému vlastnímu jednání, jednání jiných lidí a nebo i ostatním jevům, které probíhají v jejich okolí. Prosperita nebo naopak zaostávání obce budou stěžejním tématem v souvislosti s touto diplomovou prací a v souvislosti s analýzou atribucí, tedy atribučním výzkumem.

Důležitým momentem při vytváření úsudku o druhých lidech je hodnocení jejich úmyslu. V případě, že považujeme jejich čin za chtěný, za čin provedený s určitým úmyslem, ovlivňuje to naše vnímání druhé osoby, protože z tohoto činu vyvozujeme něco o osobnosti nebo charakteru osoby, od níž záměr provést tento úmyslný čin vzešel. K této výsledné situaci můžeme zaujmout dvě strategie (principy atribučování).

1.7.1 Principy atribučování – princip znevažování

Princip znevažování je vysvětlován pomocí dalších příčin, které by mohly významně ovlivnit náš úsudek o charakteru osoby, která předtím provedla určitý čin. Jsou-li přítomny další věrohodné příčiny, pak je význam jedné příčiny znevažován. Čím více příčin

tedy máme, tím klesá význam jednotlivé příčiny. V matematice bych tento stav nazval nepřímou úměrou příčin (Nakonečný, 1997).

1.7.2 Principy atribuování - princip kovariace

Princip kovariace přisuzuje příčinu přítomnosti určitých podmínek. Při posuzování příčin událostí sledujeme, kdy a jak často dochází k podobným událostem, určitý člověk se v určité situaci chová určitým způsobem, ale jiný člověk se ve stejné situaci bude chovat jiným způsobem. Můžeme si zde klást několik otázek.

1. Chová se dotyčný člověk stejně i v jiných situacích?
2. Chová se ve stejné situaci vždy stejně?
3. Chovají se jiní lidé ve stejné situaci podobně?

V určitých situacích se bude většina lidí chovat stejně. Jedná se o krizové situace, jako je útek při nebezpečí nebo ohrožení života apod. Jsou ale i situace, při kterých se každý zachová trochu jinak. Vidíme to např. při řízení automobilů nebo při psaní diplomové práce. Je pravděpodobné, že při zadání stejného tématu diplomové práce např. třem osobám, budou tyto práce podobné, ale rozhodně nebudou stejné.

1.8 Atribuce ve světle současných poznatků

V psychologickém slovníku (Hartl, Hartlová, 2000) jsou atribuce definovány jako přisuzování, připisování určité práce, respektive určení autorství literárního textu určitému umělci nebo také jako přiznaná kvalita, rys, znak, právo a také jako v minulých desetiletích v psychologii hojně studované procesy. Dále je zde vysvětlena kauzální atribuce jako připisování příčin zejména chování vlastnímu a ostatních lidí, v soudobé psychologii hojně studovaný proces s významnými důsledky pro pedagogickou a klinickou praxi. Jedinec hledá příčiny chování, úspěchu nebo neúspěchu, jak svého tak i jiných osob a nalézá je ve vnitřních faktorech (dispozicích a postojích jedince) nebo ve vnějších (vliv vnějšího prostředí, okolnosti). Žák se například snaží vysvětlit si neúspěch ve škole a nalézá pro něj jak vnější příčiny (obtížnost úkolu, náhoda), tak vnitřní příčiny

(své schopnosti, příprava). Dále existují také stálé faktory (obtížnost předmětu nebo postoj učitele) a nestálé faktory (pozornost, únava), případně ovlivnitelné faktory (vlastní úsilí, vytrvalost) a neovlivnitelné (malé schopnosti, handicap. Učitel se chová k žákům dle vlastností, které každému z nich subjektivně přisoudil jako příčiny jejich projevů. Toto přiřazení není ovšem zcela objektivní a bývá zkresleno řadou vlivů a chyb, což může mít vážné důsledky pro budoucí chování člověka (základní atribuční chyba, haló efekt a jiné).

Těmto chybám, které doprovází atribuční procesy se podrobně věnuje v publikaci Sociální psychologie J. Řezáč (Řezáč, 1998). Typické chyby, které atribuční procesy provázejí v závislosti na zvláštnostech určité osobnosti obecně nazývají autoři jako atribuční chyby či sklony. Autor ve své publikaci uvádí základní atribuční chybu, kterou označuje jako tendenci k přeceňování vlivu vnitřních osobnostních vlastností (např. úroveň schopností či míra úsilí) a podceňování vlivu situačních faktorů (vnější podmínky, obtížnost úkolu) při atribucích pozorovatele. Jako další atribuční chyby popisuje autor efekt falešného konsenzu, egocentrický sklon, který jsem vysvětlil v kapitole 2.6. Další chyby, které autoři v souvislosti s atribucemi zmiňují jsou sebeochraňující a sebeprosazující sklony.

Publikace od M. Nakonečného Sociální psychologie (Nakonečný, 1999) se v několika kapitolách zmiňuje o atribucích. Zvláště jsou pak uváděny kauzální atribuce a teorie atribucí. V teoretickém popisu těchto pojmů jsou uvedeny vysvětlující příklady, které usnadňují pochopení jednotlivých vazeb, například mezi kauzálními atribucemi a procesem učení (naučená bezmocnost nebo beznadějnost).

M. Nakonečný se v Encyklopedii obecné psychologie (Nakonečný, 1997) také zabývá atribucemi. Autor rozvíjí myšlenku, že lidé mají tendenci připisovat (atribuovat, přisuzovat) svým úspěchům a neúspěchům v chování určité vnitřní či vnější a trvalé či dočasné příčiny. Autor také popisuje atribučování žáků učiteli, např. na základě prvního dojmu nebo informací, které má učitel o žákovi, např. od kolegů. M. Nakonečný dále rozebírá motivující atribuce, to jsou ty, které při úspěchu zahrnují interní a stabilní příčiny (nadání), při neúspěchu pak interní a externí příčiny. Existují i atribuce, které mají povahu racionalizací (vina za neúspěch je připisována okolí), jež pak fungují jako ego-obranné mechanismy. Atribuce v tomto smyslu ovlivňují zážitky úspěchu i neúspěchu, které mají

velký vliv na sílu motivu výkonu, úroveň aspirací nebo na sebevědomí). Jestliže jedinci spatřují příčinu svých úspěchů ve vlastním nadání (nikoliv ale úsilí nebo štěstí), budou úspěchy očekávat i v budoucnosti. Očekávání úspěchů se pojí s pozitivním sebehodnocením. Má-li někdo dojem, že na výsledky svého výkonu nemá vliv, vede to k demotivaci jeho činnosti a k pocitům bezmocnosti. Příčiny výkonů a jednání atribuuji lidé sami sobě i jiným. Často také dochází ke kombinacím jednotlivých atribucí (interní a externí příčiny dohromady). Autor považuje atribuční za každodenní projev vysvětlování vlastního i cizího chování.

Atribuční chybám i zkreslením při posuzování osobnosti se věnovala M. Machátová v Přehledu psychologie (Machátová, 1999). Každý člověk má vyvinutý svůj systém pomocí něhož hodnotí sám sebe i jiné lidi. Ovlivňuje nás první dojem a máme sklon přizpůsobovat své pozdější soudy o člověku tomuto prvnímu dojmu tak, aby byly s tímto dojmem totožné. Protože pro svůj soud nemáme žádná spolehlivá kritéria, připisujeme je lidem kolem nás na základě jejich chování a na základě našich zkušeností. Toto přiřazení vlastností označujeme jako proces atribuce. Při posuzování se dopouštíme určitých chyb. Autorka zde popisuje základní atribuční chybu, haló efekt, pygmalion efekt, projekci a kategorizaci (stereotypy). Atribuční chyba vzniká v důsledku tendence vidět příčinu chování druhých v určité dispozici, zatímco vlastní chování interpretovat jako závislé na situaci. To se projevuje například v přesvědčení, že bych se choval v určité situaci zcela jinak než někdo jiný. R. Rosenthal definoval pygmalion efekt na základě výzkumu na základních školách (Machátová, 1999). Zjistil, že výkon dětí je závislý na tom, co se od nich očekává. Projekce vzniká při posuzování člověka, kdy je možné, že je posuzující ovlivněn předpokládanou podobností posuzovaného s jeho osobou. Pak mu připisuje pozitivní vlastnosti, o kterých se domnívá, že je má on sám nebo také negativní vlastnosti, které sám na sobě pociťuje jako zatěžující.

Výzkum Petra Hofstättera, který uvádí ve své knize J. Řezáč (Řezáč, 1998), se týkal rozdílů v inteligenci. Ačkoliv nebyly zjištěny žádné významné rozdíly u obyvatelů jednotlivých rakouských spolkových zemí, zjistilo se při dotazování, že 94 % Rakušanů považuje obyvatele Dolního Rakouska za inteligentnější než obyvatele Burgenlandu. Téměř 70% dotázaných hodnotilo obyvatele Steiru jako obyvatele méně inteligentnější než obyvatele Dolního Rakouska. Velký vliv má podle dotázaných především přítomnost hlavního města (Vídeň) ve spolkové zemi Dolní Rakousko, jako centrum inteligence země,

jako finanční a univerzitní centrum. I tento příklad nám ukazuje určité atribuce, přepisování určitých vlastností nebo v tomto případě vyšší inteligence někomu na základě polohy a místa bydliště.

Atribuce popisuje i Rita L. Atkinson ve své rozsáhlé knize Psychologie (Atkinson, 2003). Problém atribucí chápe jako problém přisuzování příčin. Autorka zde popisuje základní atribuční chybu, jako tendenci podceňovat situační vlivy na chování a předpokládat, že chování je vyvoláno určitou vlastností jedince. Atribuce také rozděluje na vnitřní (dispoziční) a vnější (situační) atribuce. Dále rozebírá v pojednání o atribucích výzkum hodnocení všeobecných vědomostí, při kterém byli přítomni tazatelé, soutěžící a pozorovatelé. Dále popisuje sebeatribuce a azikulturní rozdíly v atribučních procesech.

2 Prosperita ve spojení s obcemi

V mé diplomové práci se zabývám prosperujícími a zaostávajícími obcemi. Pro tuto kategorizaci obcí musím nejprve definovat prosperitu jako takovou. Pokusím se zjistit prosperitu obcí na základě několika hledisek a největší kapitolou v praktické části pak bude tvořit samotná analýza atribucí obyvatel prosperujících a zaostávajících obcí.

V mnoha literárních pramenech je popsána prosperita organizací a způsoby, jak jí dosáhnout i návody, jak by měli manažeři prosperující organizace řídit. O prosperitě obcí toho příliš mnoho napsáno není. Přesto jsou v literatuře popsány určité základní pojmy, které je možné použít jak pro organizaci, tak pro obce.

2.1 Definice základních pojmů

Jaromír Veber definuje v knize *Management, základy, prosperita a globalizace* (Veber, 2002) prosperitu jako situaci ve vývoji, která zabezpečuje zdárné, úplné a dlouhodobé plnění funkce, pro kterou daná instituce existuje.

Slovník cizích slov (Klimeš, 1981) definuje prosperitu jako prospívání nebo užitek z určité hospodářské činnosti a Tom Peters v knize *Prosperita se rodí z chaosu* (Peters, 2001) definuje prosperitu jako uskutečňování a naplňování naší strategie včetně objevujících se nápadů, které nám pomohou v boji s konkurencí.

2.2 Vlivy na prosperitu

Mezi základní úkoly každého managementu i managementu obce je snaha o dokonalost, úspěšnost a prosperitu (Veber, 2002). Na prosperitu obce působí celá řada činitelů, které si můžeme rozdělit na vnitřní a vnější. Vnitřní činitele působí uvnitř samotné obce, vnější činitele přicházejí z vnějšího okolí obce.

2.2.1 Vnitřní činitelé

Mezi vnitřní činitele patří strategie vývoje obce, určitá struktura obce a jejího obyvatelstva a také kultura v samotné obci. Při vytváření strategie by se měla každá obec opírat o své vlastní znalosti zdrojů, které může využít. Také musí zvolit takový přístup vytváření strategie, který je založen na reálných možnostech obce, nalézt své silné a slabé stránky a případně odhalit možné příležitosti i nebezpečí na trhu, které by ji mohli v budoucnu ohrozit nebo pomocí nichž by mohla obec ujít další krůček na cestě za prosperitou. Důležitým bodem při sestavování strategie je získání si potřebné podpory pro tuto strategii, jak mezi zastupiteli, tak i mezi občany dané obce. Úkolem představitelů obce je přesvědčit většinu obyvatel, že jejich návrhy jsou ty správné a jsou ty, které přinesou prosperitu celé obci.

Do struktury pojmu, který jsem zmínil jako jeden z těch, který ovlivňuje prosperitu, patří především struktura samotných obyvatel obce a jejich vztahy mezi sebou. Do struktury obce patří:

- a) podíl mužů a žen;
- b) podíl zaměstnaných a nezaměstnaných obyvatel obce;
- c) podíl ekonomicky aktivního obyvatelstva obce;
- d) národnostní struktura;
- e) struktura obyvatel obce podle vzdělání;
- f) struktura obyvatel podle věku;
- g) struktura obyvatel podle věku (předproduktivní věk 0 - 15 let, produktivní věk 15 - 60 let a poproduktivní věk 60 let a více);
- h) struktura podle zaměstnanosti v jednotlivých sektorech hospodářství.

Vybrané ukazatele struktury v analyzovaných obcích podrobně popíši v rámci praktické části, pro každou obec zvlášť.

Dalším vnitřním faktorem působícím na prosperitu obce je kultura v obci. Je to určité chování, jak hlavních představitelů obce, tak i jednotlivých obyvatel mezi sebou. Při návštěvě obce na většinu turistů hned „dýchne“ kultura obce, kterou právě navštívili, pouhým okem vidí, jak občané o svou obec pečují i jak se staví třeba právě k přijíždějícím turistům. Kultura se tedy projevuje ve vztahu k turistům i zákazníkům obce (poplatky

za svoz odpadu od obyvatel obce, chatařů a chalupářů nebo podnikatelů, kteří odvádějí daně), v přístupu k samotné obci, jejímu prostředí a vzhledu a v sounáležitosti obyvatel s danou obcí. Mezi kulturu patří i pořádání různých kulturních akcí (oslavy a výročí, pouť, různé bály, divadla, kino, myslivecké hony, výlety, apod.).

Mezi kulturu řadíme i hodnoty a postoje obyvatel obce, jejich názory, zvyklosti a přístupy k novým věcem, dále mezi kulturu patří i ochota učit se novým věcem i schopnost nést a přijmout riziko za své konání a rozhodnutí. Základním aspektem kultury je právě sdílení hodnot, norem, postojů... Celkový obraz tedy závisí především na míře tohoto sdílení. Důležitou součástí kultury je i přístup a vytváření nových nápadů na zlepšování a zdokonalování fungujících věcí v obci (například ekologická likvidace organického odpadu apod.).

Mezi vnitřní faktory prosperity patří také technické vybavení obce (vodovod, kanalizace nebo čistírna odpadních vod). Tento činitel je zvláště důležitý pro posouzení prosperity nebo zaostávání obcí. Vyjadřuje, jak si místní hledí své obce, zda investují do budoucnosti. Kanalizace je ochrání před vytopením sklepů, zatopením zahrad a zároveň odvádí vodu do čistírny odpadních vod, jejíž přítomnost vyjadřuje uvědomění si ekologické povinnosti čistit odpadní vody. I vodovod nám zajišťuje kvalitní vodu po celý rok, nehrozí nám zdravotní potíže při znečištění místních studní, ze kterých se používala voda v minulosti.

Mezi další vnitřní faktory, které nám mohou vyjadřovat prosperitu či zaostávání obce patří existence pošty, potravin, lékaře, školy, policie. Dále také různé podnikatelské aktivity v obci.

2.2.2 Vnější činitelé

I vnější činitelé výrazně ovlivňují prosperitu nebo zaostávání obcí. Je jich velmi mnoho. Na následujících řádkách se mi určitě nepodaří vyjmenovat všechny vnější činitele, ale pokusím vyjmenovat ty, o kterých si myslím, že patří mezi nejdůležitější.

Patří mezi ně určitě poloha v rámci státu (exponovaná, periferní). Poloha obce v blízkosti velkých center v rámci republiky může přinášet výhody v podobě lepší dopravní

obslužnosti, lepší infrastruktury obce i okolí obce, lepší dopravní napojení na mezinárodní komunikace, více pracovních možností, s lepší dosažitelností služeb (potravin, školství, zdravotnictví, apod.), atd.. Na druhou stranu se zde mohou objevit problémy se zhoršenou kvalitou ovzduší, s příliš vysokými koncentracemi prachu, dále s možným hlukem nebo znečištěním povrchových vod.

Je to i vertikální poloha obce, tedy její nadmořská výška. Ta souvisí především s klimatem obce. Problémy mohou nastat v zimních měsících s teplotou a množstvím sněhových srážek. Teplota může nepříjemně ovlivnit například vodovodní potrubí a množství sněhových srážek ovlivňuje údržbu komunikací.

Dalším faktorem jsou různé zásahy státu, formy finanční pomoci ze státního rozpočtu apod.. Tento činitel je částečně spjat se schopností managementu obce vyjednat ty nejlepší podmínky tak, aby obec měla například kvalitní technickou vybavenost.

Důležitým faktorem je i trh zaměstnanosti v okolí obce. Tento faktor úzce souvisí se všemi ostatními činiteli. Jestliže je v okolí dostatek pracovních míst, bude to motivovat obyvatele, aby se do této obce přistěhovali a v obci bude růst počet obyvatel. S tím souvisí i udržení si školy a zdravotního střediska v obci.

Dopravní obslužnost obce také ovlivňuje prosperitu. Je to především frekvence spojů mezi obcí a ostatními středisky. V této otázce je důležitá i spádovost obyvatel do větších sídelních center. Znalost této spádovosti by měla být využita právě při dopravní obslužnosti. Ta samozřejmě zajišťuje pravidelnou dopravu do zaměstnání a škol, je i prostředkem jediného spojení pro starší občany, kteří nemají jinou možnost (nevládní automobil).

2.3 Cesta k prosperitě

V teoretických učebnicích zabývajících se prosperitou a způsoby jak této situace dosáhnout jsou většinou popisovány tři vývojová stádia na cestě k prosperitě. Patří mezi ně zaměření se na ekonomické aspekty, jako základního stavebního kámeně prosperity, dále orientace

na zákazníka a okolí organizace nebo instituce a jako poslední vývojová fáze je označena důraz na propojenost a integrovaný management (Veber, 2002).

Mohou se objevit i určité překážky v cestě za prosperitou, se kterými je nutné také počítat. Mohou způsobit, že obec se dostane od označení prosperující právě k označení zaostávající. Úkolem vedení každé obce je těmto nešvarům předcházet, dokázat je odhadnout i umět je rychle a efektivně odstranit.

2.3.1 Ekonomické aspekty

Je to první stádium zaměřené na krátkodobé cíle. Ekonomické aspekty mohou být ovlivněny v poměrně krátké době. Patří mezi ně např. snaha o dodržení přebytkového rozpočtu, redukce nákladů nebo růst produktivity.

Mezi nejdůležitější složky ekonomických aspektů patří především snižování nákladů, jejich odhad v dostatečném předstihu i snižování zbytečných nákladů (především těch režijních), dále také snaha o zvyšování produktivity práce u zaměstnanců obce a s tím související správný personální management (Peters, 2001). Důležité je zaměřit se na plné využití pracovní doby obecních zaměstnanců i jejich kontrolu. Mezi ekonomické aspekty můžeme ještě zařadit například důraz na téměř naprosté vyloučení různých pokut, škod, ztrát, které nejsou kompenzovány dostatečným přínosem pro obec.

Mezi časté ukazatele uváděné v literatuře patří likvidita, rentabilita, ukazatele kapitálové trhu nebo ukazatel aktivity. Důležitou součástí rentability je bod zvratu. To je situace, kdy fixní a variabilní náklady jsou rovny tržbám (Veber, 2002).

2.3.2 Orientace na okolí

Je to stádium pomocí něhož se snažíme dosáhnout střednědobých cílů (Veber, 2002). V tomto stadiu se snažíme vyhovět požadavkům obyvatel příslušné obce, zprostředkovat jim kvalitní technické vybavení, zajistit dostatečnou obslužnost základních služeb (například potraviny, ovoce a zelenina, řeznictví, textil a drogerie), dopravní obslužnost

(například autobusová a železniční doprava) i obslužnost v oblasti služeb (například základní školy, mateřské školy, pošta, kadeřnictví, zdravotní zařízení, pohostinství, atd.).

Dopravní obslužnost

Existence dopravní obslužnosti podmiňuje vznik ostatních obslužností v dané oblasti, dopravní obslužnost má tedy velmi zvláštní charakter.

Od 1. ledna 2003 zajišťují kraje dopravní obslužnost, která prošla v posledních letech dramatickým vývojem. Po privatizaci došlo k prudké restrikci spojů a značnému nárůstu jízdného. Stát byl konfrontován se stále rostoucími nároky ze strany dopravců. V polovině 90. let přenesl stát část nákladů na obce přijetím zákona č. 111/1994 Sb., o silniční dopravě. Definice dopravní obslužnosti však byla velmi obecná a financování autobusové dopravy se stalo předmětem sporů mezi státem reprezentovaným okresními úřady a obcemi, zejména venkovskými, které nebyly schopny finančně se podílet na úhradě ztrát dopravců. Konkurenční boj, soupeření o autobusové linky a absence státní dopravní politiky způsobila, že se postupem času vytvořily v jednotlivých okresech velmi rozmanité systémy organizace a financování dopravní obslužnosti (Univerzita Pardubice, 1999a).

Ve Sborníku přednášek z Pardubické univerzity v kapitole Dopravní obslužnost (Univerzita Pardubice, 1999b) regionů je pojem dopravní obslužnosti vysvětlován s odkazem na zákon 304/1997 Sb.

Základní dopravní obslužnost území je doprava do škol, do úřadů, k soudům, do zdravotnických zařízení poskytujících základní zdravotní péči a do zaměstnání, včetně dopravy zpět. Rozsah podílu státu na jejím zajišťování stanoví podle místních podmínek území příslušný dopravní úřad s přihlédnutím k zajištění základní dopravní obslužnosti veřejnou drážní osobní dopravou (Univerzita Pardubice, 1999b).

Ostatní dopravní obslužností se rozumí zbývající dopravní potřeby území. Ostatní dopravní obslužnost, pokud není zajištěna v rámci rozhodování o licenci nebo při schvalování jízdních řádů, zabezpečuje obec nebo svazek obcí smlouvou o závazcích veřejné služby. Dopravní obslužnost se tedy rozděluje pouze na základní a ostatní (Univerzita Pardubice, 1999b). V oblasti železniční dopravy není obslužnost definována a vychází tak ze zákona o silniční dopravě.

Mezi hlavní úkoly Ministerstva dopravy patří i preference veřejné osobní dopravy z pohledu zajištění základní dopravní obslužnosti území. Současná dopravní politika Ministerstva dopravy bude podporovat takovou veřejnou dopravu, kde je plně zapojena i železniční a městská hromadná doprava, při zřeteli k ochraně životního prostředí. Zvláště nutné je zajistit základní dopravní obsluhu dostupnou pro všechny jednotky osídlení nad 200 obyvatel při docházkové vzdálenosti maximálně do 2 km. Základní služby dopravy se přitom týkají přeprav za občanskou vybaveností, do úřadů, škol a zaměstnání. Minimální počet spojů za pracovní den je uvažován v počtu 2 – 3 párů, v sobotu, neděli a svátek 1 – 2 páry dopravních jednotek denně (Univerzita Pardubice, 1999b). Rozsah a přepravní možnosti linkové autobusové dopravy i železniční osobní dopravy jsou zásadně ovlivněny finančními možnostmi státu, okresů a obcí ČR.

2.3.3 Integrovaný management

Toto poslední stadium na cestě k prosperitě vyjadřuje myšlenku dobře fungující instituce ve 21. století. S nástupem nového století je v celém světě objevuje stále více a více jev označovaný jako globalizace (Veber, 2002). Ta se projevuje ve všech směrech lidské činnosti. Objevuje se například i na trhu práce a určitě se týká většiny zemí světa. Příliv levné pracovní síly z rozvojových zemí do vyspělých států se stává součástí našich životů. Tento trend se samozřejmě týká i České republiky i obcí v naší republice. Nejsme však jen zemí, do které levnější pracovní síla jen proudí, ale zároveň jsme zemí, ze které odcházíme, abychom se stali levnější pracovní silou u našich západních sousedů. Pracujeme jako kvalifikovaná pracovní síla v oboru lékařství, lékárnictví, průmyslu, IT, ale i jako méně kvalifikovaná, pomocná pracovní síla v oboru stavebnictví, pohostinství, cestovního ruchu a mnoha dalších. Dalo by se říci, že svá pracovní místa v České republice opouštíme, abychom je přenechali ostatním, kteří, stejně jako my, míří za vizí lepších zítřků do ekonomicky vyspělejších zemí, kde je možnost vyšších výdělků a tím i možnost lepšího zabezpečení své budoucnosti.

Tento trend se netýká jen Evropy, ale celého světa. Příkladem z jiných kontinentů může být masivní migrace za prací a za lepším životem z Mexika do Spojených Států Amerických, z ostrova Kuba na poloostrov Florida, emigrace z Maroka na Kanárské

ostrovy u afrických břehů nebo najímání levné pracovní síly do oblastí těžby ropy v jihozápadní Asii téměř ze všech arabských států.

Součástí integrovaného managementu je také neustále přizpůsobování naší činnosti dostupným zdrojům tak, aby byl provoz obce dostatečně hospodárný, aby služby, které obec poskytuje byly kvalitní v souladu s normami EU. Důležitá složka integrovaného managementu je i pružnost při uskutečňování požadavků obyvatelstva včetně jejich plnění v přiměřených časových lhůtách.

2.3.4 Negativní faktory v cestě k prosperitě

Překážky, které mohou zásadně ovlivnit fungování obce se mohou objevit kdykoliv a je třeba umět je alespoň částečně předvídat. V této souvislosti mě napadá příklad města Rokytnice nad Jizerou v Krkonoších. Městská radnice a její zastupitelstvo se rozhodlo postavit lanovou dráhu na Lysou horu, která se nachází severně od města. Plány počítaly s jejím celoročním využitím. Návratnost této investice se odhadovala na 10 let. Město se velmi zadlužilo, ale postavilo novou a poměrně dlouhou lanovou dráhu až na vrchol této hory. V té době se ale začaly ozývat hlasy především z Krkonošského národního parku, že lanovka má horní stanici umístěnou v 1. zóně ochrany. Nastaly problémy. Lyžaři prý poškozují okolní faunu i floru a tak lanovka může být v provozu jen při dostatečném množství sněhu v zimních měsících a během letní sezóny je mimo provoz. Městu se tak investice příliš nevyplatila, protože odhadované příjmy z provozu jsou tímto opatřením několikanásobně nižší. Lanová dráha navíc potřebuje každoroční údržbu a tak se její provoz stává nerentabilní. Rokytnice nad Jizerou tak s plány pomocí nichž chtěla dosáhnout prosperity, se vlivem určitých překážek dostala do oblasti zaostávání, protože město je zadlužené a v současné době nezbyvají peníze na jiné investice. Podobně je na tom i město Košice na Slovensku. Rozsáhlé investice do městského jádra nepřinesly očekávaný užitek a město má v současné době problémy splácet úvěry.

Na příkladu Rokytnice nad Jizerou můžeme jako první skupinu určitých nebezpečí označit ekologická omezení. Další skupinou jsou technické požadavky na provoz a fungování, např. zásobování pitnou vodou, čistírna odpadních vod (Veber, 2002). Do této skupiny patří technické normy (v České republice ČSN, v Německu DIN nebo mezinárodní normy

ISO). Určitým omezením jsou i bezpečnostní požadavky při práci pracovníků obecního úřadu na obecním majetku. Dalším typem omezení je patentově právní ochrana, která se ale týká spíše výrobců než fungování obce. V současné době se množí zprávy o kopírování zboží od renomovaných značek především v Číně. Není tedy možné využívat vynálezů, na které byl udělen patent a také nelze použít zapsanou ochrannou známku.

Mimo tyto zmíněné skupiny se objevují další různé překážky v dosažení prosperity. V literatuře se objevuje rozdělení na "chronické nemoci" a překážky nazývané "rychlá smrt" (Veber, 2002). Mezi první skupinu patří v ekonomické oblasti především podvody a různé typy škod, v oblasti kvality pak technická zastaralost, v ekologii různé pokuty a penále a v sociální oblasti určitá apatie pracovníků. Ve druhé skupině pak mezi nejhorší překážky v ekonomické oblasti patří tunelování, v oblasti kvality je rizikem odpovědnost za škodu, v případě ekologie je za rychlou smrt považována bezpečnost a její dodržování. Důležitým aspektem jsou i z toho plynoucí sankce při neplnění těchto podmínek, které mohou vést až k zákazu provozování (například špatně fungující čistička odpadních vod) a v oblasti sociální různé stávky nebo nepřiměřený tlak odborů.

Za obecně platné nebezpečí jsou dále považovány přírodní katastrofy, havárie a teroristické akce. V případě různých nepříznivých událostí, které vedou k ohrožení instituce je třeba mít propracovaný tzv. krizový plán a krizový management.

2.3.5 Limity rozvoje území

1. Územní plán jako limitující faktor rozvoje území

Územní plán se zpravidla sestavuje na dlouhou dobu dopředu. Změna podmínek pak může vést k jiným potřebám obyvatel než je původně plánováno v územním plánu a ten se pak do jisté míry stává limitujícím pro další rozvoj území a případně i pro prosperitu obce.

2. Infrastruktura jako limitující faktor rozvoje území

Technická infrastruktura lidských sídel prochází neustálým dynamickým vývojem a je v podstatě obrazem úrovně města a obcí. Špatný stav nebo absence některé ze složek infrastruktury (např. dálnice, železniční koridor) mohou v zásadě ovlivnit vývoj území

na několik desítek let dopředu, protože s výstavbou infrastruktury souvisí i výstavba služeb přidružených ke stavbě infrastruktury a jejich stavbou se bezesporu zvyšuje obslužnost daného území, zvyšuje se zaměstnanost v regionu, stoupá cestovní ruch a zvyšuje se celková atraktivita a bonita území.

3. Chráněné krajinné oblasti (CHKO) a národní parky (NP) jako limitující faktor rozvoje území

Pro chráněné krajinné oblasti, stejně jako pro národní parky nebo biosférické rezervace jsou vymezené tzv. zonace. Ty jsou jedním z argumentačních podkladů ochránců přírody, jak jsem již uvedl v příkladě s Rokycnicí nad Jizerou. Jsou zároveň pokladem pro vyhlášení CHKO a limity, které jsou spojeny s CHKO, jsou obecně závazným regulativem jakéhokoliv využívání i dalšího rozvoje oblasti.

Chráněné krajinné oblasti jsou zřizovány k ochraně nebo záchraně přírodních hodnot a celkového rázu krajinných celků. Způsob jejich ochrany sice nezakazuje hospodářské využívání, ale limituje ho podle stanovených cílů ochrany přírody.

Zonace CHKO s režimem limitů:

1. chráněná zóna - hospodářské činnosti vyloučeny;
2. ochranná zóna - hospodářská činnost limitována;
3. kompromisní zóna - hospodářská činnost usměrňována podle cílů zřízení CHKO;
4. nechráněná zóna - hospodářská činnost bez limitů v souladu se zákony o ochraně přírody.

V národním parku jsou z rozhodnutí vlády zavedena opatření, která zastaví nebo vyloučí využívání nejhodnotnějších částí. V jeho území se efektivně a jednoznačně upřednostňují hodnoty mající význam ekologický, geologický, geomorfologický, půdní, vegetační, klimatický a hydrologický a zároveň mají vliv na budoucí hodnocení všech souvislostí v parku.

Zonace NP s režimem limitů

Ochranný status - kategorie "Národní park" dle nařízení vlády ČR č. 163/1991 Sb. a zákonem ochrany přírody a krajiny č. 114/92 Sb.

1. přísná přírodní - zákaz vstupu;
2. řízená přírodní - zákaz vstupu nebo vstup povolen jen po vyznačených stezkách s doprovodem;
3. turisticko-správní - pohyb možný pouze po turistických trasách, trasy vybavené nutnými zařízeními (informační cedule, odpočívadla, vyhlídky);
4. okrajová - zahrnuje území člověkem značně pozměněná a střediska soustředěné zástavby. Cílem je udržet a podporovat využívání této zóny pro trvalé bydlení, služby, zemědělství, turistiku a rekreaci, pokud to není v rozporu s posláním národního parku.

Tuto podrobnou zonaci zde nezmiňuji náhodou, protože při výběru možných sídel pro analýzu atribucí obyvatel zaostávajících a prosperujících obcí je velmi pravděpodobné, že výběr bude zahrnovat obce, které leží na území chráněné krajinné oblasti, případně národního parku.

2.3.6 Krizový management

Mimořádné události, které mohou způsobit krizi a ohrožují do té doby fungující instituce a organizace, můžeme rozdělit na dvě skupiny, na havárie a nepříznivé finanční situace (Veber, 2002). Havárie jsou způsobené přírodními pohromami (povodně, zemětřesení), nehodami (výbuch, požár) nebo nepřijatelným chováním (sabotáže, teroristické útoky). Často jsou to nepředvídatelné situace, po nichž následuje vyhlášení "výjimečného stavu" ať už v rámci obce nebo celého regionu. Často je sestaven krizový tým, který se ujímá řízení, které má směřovat k nápravě, odstranění důsledků i příčin krize. Součástí jeho práce je zmapování krizové situace, sestavení krizového plánu i jeho realizace. Součástí mohou být i různá nepopulární a nepříjemná rozhodnutí (dočasné omezení provozu některých služeb, případně krátkodobé vystěhování do náhradního ubytování, apod.).

2.4 Teoretické poznatky týkající se prosperity

Jaromír Veber ve své knize Management, základy, prosperita, globalizace (Veber, 2002) věnuje značnou část prosperity organizace. Uvádí základní pojmy (prosperita, produktivita,

revitalizace, bod zvratu a další), které zde vysvětluje. Zabývá se i činiteli ovlivňující prosperitu organizace, které rozděluje na vnitřní a vnější faktory prosperity. Jako nezanedbatelnou složku chápe Veber úlohu managementu na cestě k prosperitě. Tuto cestu rozděluje na tři hlavní stádia (zaměření se na ekonomické aspekty, orientace na zákazníka a integrovaný management). Při této cestě se mohou vyskytnout určité problémy, Veber je nazývá nemocemi na cestě k prosperitě. V této fázi je třeba mít dobře propracovaný krizový management. V závěru kapitoly uvádí velmi stručně určité přístupy k hodnocení organizace. I když se v této knize nezabývá přímo prosperitou obcí, obsahuje určité užitečné informace, ze kterých jsem čerpal při psaní této diplomové práce.

Další publikace, která se zabývá prosperitou je od anglického autora Gary Jonese. Jeho kniha Cesta k prosperitě (Jones, 1996) je návodem, jak dosáhnout prosperity. V první řadě říká, že je třeba mít dobrý podnikatelský nápad. Pokud tento nápad nemáme nabízí autor jako alternativu využít franchising. Dalším krokem na cestě k prosperitě je sestavení dobrého podnikatelského plánu. S tím souvisí dobře propracovaný firemní marketing, ale i sledování hrozeb a příležitostí pro náš podnikatelský nápad. Poměrně značnou část své knihy věnuje autor trhu a orientaci na zákazníka. Doporučuje vhodné metody podpory prodeje a také zvažuje, jak velký objem peněžních prostředků budeme potřebovat. V závěru knihy se zabývá metodami financování, obchodním jménem a dalšími právními záležitostmi, na které si při podnikání musíme dát velký pozor. Celá kniha je směřována k dosažení prosperity organizace.

Knihou od Toma Peterse má velmi zajímavý název Prosperita se rodí z chaosu (Peters, 2001). Tuto knihu bych označil za „svěráznou“. Je to kniha, která v sobě obsahuje jiný pohled na management, na prosperitu i na způsoby, jak jí dosáhnout. Kniha je také návod, jak dosáhnout prosperity organizace, ale pomocí jiných metod a jinou cestou. Autor především zdůrazňuje potřebu vytvořit něco jedinečného, specializovaného, něco co bude mít výbornou kvalitu a bude to něco nového, co zákazníci neznají. Zdůrazňuje i nutnost týmové práce, potřebu sounáležitosti všech zaměstnanců s organizací i potřebu delegovat pravomoce na podřízené. Autor také vysvětluje, jak chápe slovo revoluce, jaký mu v této knize přiřadil význam.

Prosperitou se zabývají i Glen Wright a Juraj Nemeč v knize Management veřejné správy, teorie a praxe (Wright, Nemeč, 2002). Tato publikace sice není celá věnována prosperitě,

ale tento pojem je více spojován s prosperitou obcí, kterou se budu zabývat v této diplomové práci. Stěžejními kapitolami jsou především praktické příklady z transformace veřejné správy ze zemí střední a východní Evropy, kterým ale předchází vždy teorie zabývající se managementem ve veřejné správě. Mezi tyto teoretické kapitoly patří strategický management a personální management ve veřejné správě, dále finanční management a rozpočtování a také srovnání manažerských přístupů a změny veřejného sektoru v dnešní společnosti.

3 Kritéria pro hodnocení prosperity nebo zaostávání obcí

V předchozích kapitolách jsem se důkladně seznámil s atribucemi, zjistil jsem jejich typy a teorie i různé atribuční chyby, kterých se běžně dopouštíme během našeho života. Zabýval jsem se i prosperitou, především ve spojení s prosperitou obcí. V této kapitole stanovím kritéria pro skutečné posouzení prosperity nebo zaostávání vybraných obcí.

Před i v průběhu tvorby této diplomové práce jsem uvažoval, pomocí jakých kritérií mám hodnotit obce. Samozřejmě, že se snažím, aby mé hodnocení bylo co nejobjektivnější. Tím si uvědomuji, že bude nutné do tohoto hodnocení zařadit velké množství těchto kritérií, zároveň se budu snažit o jejich určitou vyváženost. Chtěl bych, aby v každé oblasti (například technická vybavenost, dopravní obslužnost) byl zastoupen stejný nebo téměř shodný počet kritérií tak, aby na základě jedné kvalitní (nekvalitní) oblasti v obci nebylo na celou obec pohlíženo jako na prosperující (zaostávající). V literatuře jsem našel určitá metodická východiska pro hodnocení různých typů institucí a právě z těchto návodů bych chtěl čerpat vhodné náměty na hodnocení obcí v této diplomové práci. Pro sestavení přehledu vhodných kritérií pak vycházím především z kapitoly 2.2.1 a 2.2.2 a kapitoly 2.3.

Před začátkem samotného sestavování kritérií pro hodnocení je třeba vědět proč chci hodnotit, za jakým účelem, a co chci hodnotit. Základem každého hodnocení je tedy určení vhodného okruhu kritérií a v rámci těchto kritérií, pak stanovení příslušných ukazatelů hodnocení. Jestliže se orientujeme na prosperitu nebo zaostávání obcí, musíme se zaměřit na sociálně ekonomickou realitu a vybrat takové faktory, které ovlivní vývoj i v následujícím období (například přirozený přírůstek obyvatel v obci, kvalita infrastruktury, vzdělanost obyvatelstva obce).

První skupinou jsou ekonomická kritéria. Pro hodnocení ekonomické situace obce je důležitější hodnotit vývoj rozpočtu za posledních několik let a neomezit hodnocení pouze na poslední rok. Důležité je zvážit, jaké mají tyto ekonomické výsledky vypovídající schopnost a co nám říkají o budoucím výhledu. Musíme proto do hodnocení zařadit i kritéria z jiných oblastí než je oblast ekonomická.

Prestižním oceněním je Evropská cena za kvalitu (The European Quality Award – EQA). Tento model slouží jako nástroj komplexního hodnocení organizací, ale není příliš využitelný v podmínkách obce. Rozhodl jsem se nakonec sestavit vlastní soubor hodnotících kritérií pro analýzu prosperity nebo zaostávání obcí.

1. Statistické údaje o obci

Do této skupiny kritérií bych zařadil především údaje o počtu obyvatel obce celkem, počtu obyvatel v produktivním věku (ekonomicky aktivní obyvatelstvo), podílu mužů a žen na celkovém počtu obyvatel, poloze obce v rámci kraje nebo určitého menšího regionu. Tyto údaje by měly být pro všechny analyzované obce podobné z důvodu lepší porovnatelnosti obcí navzájem. Jestliže by některá obec výrazně převyšovala jinou analyzovanou obec, tak se dá předpokládat, že obec s vyšším počtem obyvatel bude mít i lepší obslužné vybavení, bude mít rozpočet v jiných finančních rádech nebo bude mít jiné možnosti pro využívání a rozvoj území. Součástí této kategorie bude i nadmořská výška obce, jako faktor, který může výrazněji ovlivnit například výdaje na udržování infrastruktury v zimních měsících nebo využití okolní půdy.

Tato kategorie bude tedy klíčová pro výběr analyzovaných obcí v praktické části.

2. Strategie obce

Má obec vytvořený strategický plán rozvoje? Směřuje k naplňování dlouhodobých cílů? Daří se jí tyto cíle plnit v uspokojivém časovém horizontu? To jsou otázky pro posouzení, pro rozhovor s představiteli obce a pak i se samotnými občany obce, jak oni vnímají naplňování strategických cílů obce.

3. Struktura obyvatel obce

Do této skupiny by bylo možné zařadit mnoho kritérií. Pro tuto diplomovou práci ale vyberu jen některá kritéria, snadno dostupná na obecním úřadě obce nebo na internetových stránkách obce. Budu pracovat s následujícími kritérii: podíl zaměstnaných a nezaměstnaných obyvatel obce, vývoj nezaměstnanosti v průběhu roku a přirozený přírůstek obyvatelstva.

4. Doprava a dopravní obslužnost

V této skupině kritérií se zaměřím na infrastrukturu, která obcí prochází (silnice 1., 2. nebo 3. třídy) i její současný stav. Také se podívám na dopravní obslužnost této obce. Budu porovnávat autobusové linky, které analyzovanými obcemi procházejí, frekvenci těchto spojů a v případě, že analyzovanou obcí prochází i železniční doprava, započítám i ji.

5. Možnost využití volného času a cestovní ruch

Nabídka sportovních možností v obci a jejím okolí (cyklotrasy, turistické trasy nebo vodní plochy a jejich využívání), existence pláže, kempů, pensionů nebo hotelů v obci, přítomnost atraktivit, které přilákají turisty (golfové hřiště v letních měsících, lyžařské středisko v zimních měsících). Samozřejmě, že v tomto případě bude obtížné určit co je znakem prosperity a co nikoliv. Některé obce jsou situovány u rekreačních rybníků nebo přehrad, jiné jsou v podhůří nebo v horách. Každá obec má své specifické podmínky pro vytvoření nabídky využití volného času a té je třeba se přizpůsobit. Proto bych se spíše zeptal občanů zda jsou spokojeni či nespokojeni s nabídkou služeb pro trávení volného času ve své obci.

6. Kultura v obci

Vzájemné vztahy v obci, vzhled a klima obce, kulturní akce v obci a jejich četnost i návštěvnost, zapojení obyvatel obce do těchto kulturních akcí. Součástí této skupiny je existence kina, divadla, pořádání poutí, hasičských nebo mysliveckých bálů. Kulturu v obci bych posuzoval také podle názoru občanů v obci, ale i podle skutečně existujících kulturních akcí pořádaných v rámci obce.

7. Občanská vybavenost

Zde budu posuzovat, zda se v obci nachází mateřská i základní škola, zdravotní středisko, pošta, policie a knihovna. Vzhledem k tomu, že budu srovnávat obce počtem obyvatel podobné, je tato kategorie porovnatelná na základě přítomnosti nebo absence občanské vybavenosti.

8. Technická vybavenost

Do této skupiny zařadím existenci kanalizace, vodovodu, plynofikace, čističky odpadních vod nebo osvětlení v obci. I zde lze technickou vybavenost porovnávat, protože se bude jednat o obce podobně velké.

9. Podnikatelské aktivity v obci

V této skupině budu porovnávat obchodní síť a podnikání v jednotlivých analyzovaných obcích i četnost podnikatelských subjektů v každé obci. I v tomto případě se budu ptát na spokojenost či nespokojenost s nabídkou obchodní sítě v obci a také budu porovnávat analyzované obce navzájem.

10. Jak se lidem v obci žije

Tady bude samozřejmě záležet pouze na lidech samotných, jestli sami považují svoji obec za prosperující nebo zaostávající, jak se lidem ve své obci žije, zda jsou zde rádi nebo by raději bydleli někde jinde. Tato charakteristika samozřejmě nevychází z žádných tabulek, dat, nelze ji vyčíst na internetových stránkách ani na úředních deskách obce. Bude proto velmi obtížné posoudit, jak je toto kritérium naplněno v obci. Především se zaměřím na to, zda jsou v obci upravené zahrádky, opravené domy, chodníky, fungující veřejné osvětlení, čistá autobusová zastávka. Je to kritérium z jiného úhlu pohledu, ale naprosto rovnocenné, ne-li důležitější než všechny předcházející.

II. Praktická část

1 Cíle práce, výzkumné otázky a hypotézy

Diplomová práce se zabývá analýzou atribucí u vybraných obcí v rámci nichž jsem zjišťoval čemu občané přisuzují prosperitu nebo naopak zaostávání své obce. Pod tímto názvem se skrývá celá řada dílčích cílů, které dohromady naplňují tuto diplomovou práci.

Před samotným zpracováváním diplomové práce jsem se zabýval mnoha otázkami. Jsou atribuce i jejich analýza dostatečně popsány v odborné literatuře? Existuje dostatek literatury zabývající se prosperitou obcí? Několik publikací zabývajících se touto problematikou existuje, ovšem nejsou to příliš rozsáhlé kapitoly, jen několik málo podkapitol. Postupným pronikáním do problematiky atribucí a prosperity se neustále „vynořovaly“ další a další otázky, které jsem si kladl a na které bylo nutné hledat odpovědi. Jak vybírat vhodné obce pro uskutečnění analýzy atribucí? Mám se spíše zaměřit na obce s malým počtem obyvatel nebo na obce, pod něž spadají i jiné obce (střediskové obce). Jak vybrat skupinu vhodných obcí tak, abych je mohl porovnávat? Na tyto otázky dávají odpovědět následující kapitoly této praktické části. Ovšem existují i jiné problémy, např. kolik kritérií si zvolit pro posouzení prosperity a zaostávání obcí? Jak poznám na základě těchto kritérií, která obec bude prosperující a která zaostávající? I řešení tohoto problému nám odhalují následující stránky diplomové práce.

Budou obyvatelé analyzovaných obcí ochotni odpovídat na otázky týkající se jejich obce a spolupracovat takto se mnou? Nebo raději zvolím jinou možnost získávání informací? I tato otázka dlouho čekala na odpověď, byť je to poměrně zásadní problém.

Přiznají občané své pocity a vyjádří svůj názor v případě zaostalosti své obce? Budou znát příčiny zaostávání nebo prosperity své obce? I tady bude mnoho různých odpovědí, nebudou ale některé protichůdné? Budou prosperitu obce spíše spojovat se zastupitelstvem a starostou? Budou hodnotit více ekonomickou situaci obce a nebo budou rozhodujícím pro posouzení prosperity nebo zaostávání obce spíše pocity z toho, jak se jim v obci žije bez ohledu na konkrétní příčiny? Bude v tomto případě rozhodovat i to, jestli mají v obci školu nebo zdravotní středisko? Nebo bude více lidí připisovat prosperitu tomu, že je například pokryta signálem mobilních operátorů? A bude to vypadat tak, že co člověk,

to jiný názor? Všichni nebudou mít stejný názor a který budu považovat za ten hlavní, nejdůležitější? Shodnou se lidé na něčem? V závěru budu znát odpovědi, ale nejprve jsem si stanovil cíle diplomové práce.

Při zpracovávání diplomové práce jsem se snažil naplnit následující cíle:

1. Teoreticky zpracovat problematiku atribucí, jejich analýzy a prosperity pomocí odborné literatury. Úvodní cíl a jeho uskutečnění je zcela zásadní pro pochopení problematiky a orientace se v ní. Teoretické zpracování dané problematiky jsem učinil na předchozích stránkách této diplomové práce.
2. Stanovit kritéria pro skutečné hodnocení prosperity nebo zaostávání obcí.
3. Vybrat vhodné obce pro analýzu atribucí.
4. Vybrat vhodnou metodu pro analýzu atribucí.
5. Ve vybraných obcích provést vhodnou metodou výzkum. Zjistit, zda občané považují svou obec za prosperující nebo zaostávající a zjistit, čemu připisují případné zaostávání nebo prosperitu své obce, vytvořit dílčí závěry.
6. Srovnat, zda se názor občanů shoduje s posouzením míry prosperity obce podle stanovených kritérií.
7. Provést srovnání výsledků výzkumu ve vybraných obcích.
8. Vypracovat závěr diplomové a případně navrhnout změny, které povedou ke změně přepisování příčin zaostalosti obcí.

Před zpracováním diplomové práce jsem si stanovil tyto výzkumné otázky, jejichž zodpovězení by mělo vést ke splnění stanovených cílů:

1. Považují občané svou obec za prosperující či za zaostávající?
2. Shoduje se jejich názor s posouzením míry prosperity podle stanovených kritérií?
3. Jsou občané obce spokojeni s životními podmínkami v obci?
4. Čemu občané přičítají prosperitu (zaostávání) své obce?
5. Existují určité věci, které by chtěli občané, kteří považují svoji obec za prosperující změnit a zlepšit?
6. Existují určité věci, které by nechtěli občané, kteří považují svoji obec za zaostávající změnit?
7. Liší se odpovědi u mladší a starší generace?
8. Liší se názor na tuto problematiku u mužů a u žen?
9. Považují členové zastupitelstva svoji obec spíše za prosperující?

10. Je spokojenost obyvatel s životní situací spojena s pozitivním vnímáním prosperity obce?
11. Liší se názory na příčiny prosperity a zaostávání v jednotlivých obcích?
12. Projeví se v prosperujících obcích egocentrický sklon, jako jedna z atribučních chyb?

Při zpracovávání diplomové práce jsem vycházel z následujících hypotéz:

- H1. Občané obce, kteří jsou členy zastupitelstva a kteří jsou blízcí (v koalici) se starostou budou považovat svoji obec za prosperující.
- H2. Obyvatelé, kteří jsou spokojeni se svojí životní úrovní budou považovat svoji obec za prosperující.
- H3. Obyvatelé, kteří jsou dlouhodobě nezaměstnaní nebo ti, kteří nejsou spokojeni se svojí životní úrovní, nebudou považovat obec za prosperující.
- H4. Občané, kteří bydlí v obci ležící v lokalitě navštěvované turisty, budou považovat svoji obec za prosperující.
- H5. Obec s nedostatečnou dopravní obslužností bude u obyvatel vnímána jako neprosperující.

2 Výzkumný soubor

V teoretické části, kde jsem sestavoval kritéria pro hodnocení prosperity a zaostávání obcí jsem zdůraznil, že při výběru vhodných obcí se musím zaměřit především na celkový počet obyvatel jednotlivých obcí, který by měl být podobný u obou analyzovaných obcí z důvodu objektivnějšího porovnání včetně určité podobnosti ve struktuře obyvatelstva (podíl mužů a žen) a nadmořské výšky, která může výrazně ovlivnit klima v okolí obce a s tím již zmíněné souvislosti jako je zimní údržba silnic, atd.

Vzhledem k místě mého bydliště, které je v Českých Budějovicích, jsem se rozhodl pro výběr obcí právě v okolí Českých Budějovic. Dlouho jsem uvažoval o velikosti obce, které mám analyzovat. Dospěl jsem k závěru, že bude vhodné analyzovat menší obce z důvodu lepší přehlednosti v rámci diplomové práce. Také si myslím, že v případě velkých obcí se rozdíly (nedostatky nebo naopak přednosti) hledají jen velmi těžko. Rozhodl jsem se pro obce, jejichž velikost se bude pohybovat kolem 1000 obyvatel žijících v jedné obci.

Další podmínkou pro výběr vhodných obcí bude povinnost vlastního zastupitelstva. Podmínka je to vcelku zásadní, protože tento fakt by mohl výrazně ovlivnit připisování příčiny případnému zaostávání i prosperitě.

Při pohledu do mapy a do tabulek z Českého statistického úřadu o počtu obyvatel v obcích jsem náhle zjistil, že údaj o počtu obyvatel velmi zúžil možný výběr kandidátů. V této chvíli jsem do možného výběru zařadil i oblast, kterou velmi dobře znám a je to Lipensko. V této chvíli jsem měl poměrně jasno jaké obce bych mohl zařadit do výběru.

Z okolí Českých Budějovic jsem samozřejmě vybíral obce, které znám, které jsou mi určitým způsobem bližší a stejně tak jsem postupoval i na Lipensku. Na Českobudějovicku jsem do výběru zařadil obec Žabovřesky, Dubné, Brloh a Svatý Jan nad Malší. V dalším kroku bylo nutné zvážit, která obec by byla nejvhodnější. Žabovřesky i Dubné jsou obce, které leží příliš blízko Českých Budějovic a do určité míry by byly zvýhodněny oproti výběru obce na Lipensku. Svatý Jan nad Malší i Brloh leží ve vzdálenosti cca 25 kilometrů od Českých Budějovic. Svatý Jan nad Malší je vesnicí, která vyhrála ocenění vesnice roku a koná se tam řada kulturních akcí. Dlouho jsem tedy váhal mezi Brlohem a Svatým Janem nad Malší, ale nakonec jsem se rozhodl pro obec

Brloh, protože si myslím, že obce na Lipensku budou spíše prosperující na rozdíl od obce v Šumavském podhůří. Tento tip jsem zahrnul i do hypotéz uvedených v úvodu praktické části. Lipensko je turisticky atraktivní a také hojně navštěvovaná lokalita jižních Čech. Cestovní ruch je příčinou orientace této lokality na služby pro turisty, jako jsou kempy, hotely, pláže a další. Na Lipensku jsem si vybral obec Černá v Pošumaví. Tuto obec znám nejlépe a myslím si, že bude v porovnávání s obcí Brloh dobrým soupeřem.

3 Metody získávání a zpracování dat

Tato kapitola zahrnuje postupné kroky tvorby této diplomové práce. Na úplném začátku bylo nutné se důkladně seznámit s literaturou, která mi vysvětlila pojmy atribuce a prosperita a do nichž bylo třeba důkladně proniknout. Především z kapitoly zabývající se prosperitou jsem pak odvodil kritéria pro posouzení zaostávání nebo prosperity vybraných obcí tak, abych mohl pro zajímavost porovnat názory obyvatel s tím, čemu připisují prosperitu nebo zaostávání své obci samotní obyvatelé.

Nejprve bylo nutné stanovit si cíle práce, výzkumné otázky i určité hypotézy. Dále jsem si vybral výzkumný soubor, tedy obce, ve kterých budu provádět analýzu atribucí tak, aby bylo možné tyto obce porovnat a aby byla tato analýza proveditelná v rámci možností, které mám. Další kroky mého postupu jsou spjaty s teoretickou částí, ze které jsme čerpal informace i inspiraci pro můj další postup.

3.1 Jak stanovit prosperitu nebo zaostávání obcí?

Hodnocení prosperity nebo zaostávání obcí bude vycházet z kritérií stanovených v teoretické části této diplomové práce v kapitole 3. Určitým problémem je nalezení hranice, které obce považovat za prosperující (zaostávající). Pro toto hodnocení jsem vytvořil tabulku (Tabulka 5.), ve které uvádím oblasti hodnocení včetně stanovených kritérií (oblast Statistické údaje o obci, Strategie obce, Struktura obce, Dopravní obslužnost obce, Využití volného času a cestovní ruch, Kultura v obci, Občanská vybavenost, Technická vybavenost, Podnikatelské aktivity v obci a poslední oblast Jak se žije v obci). Tyto oblasti vycházejí také z teoretické části (kapitola 3.).

Každá oblast zahrnuje několik mnou vybraných kritérií. Oblast Statistické údaje o obci obsahuje počet obyvatel celkem, počet obyvatel v produktivním věku a údaj o nadmořské výšce obce. Oblast Strategie obce zahrnuje existenci strategického plánu rozvoje a naplňování dlouhodobých cílů včetně posledních investic, oblast Struktury obce obsahuje údaje o aktuální nezaměstnanosti i jejím vývoji, průměrném věku obyvatel obce i údaje o přirozeném přírůstku (úbytku) obyvatel obce, Do oblasti Dopravní obslužnost obce jsem zařadil na základě informací z teoretické části druhy dopravy a frekvence spojů v obci,

návaznost jednotlivých linek na probíhající aktivity v obci i vzájemně na sebe, stav silnic v obci a jejím okolí i existenci a stav zázemí dopravní obslužnosti (autobusové zastávky). Využití volného času a cestovní ruch obsahuje možnosti sportování v obci, ptá se na existenci turistických tras nebo cyklotras, dále zahrnuje možnosti koupání a další atraktivitu pro cestovní ruch včetně informačního centra. Oblast Kultura v obci obsahuje kritéria jako vzhled obce, kulturní akce v obci a jejich četnost, ptá se na existenci kina, divadla nebo letního kina, poutí, bálů nebo na konání uměleckých výstav a také na zapojení obyvatel obce do pořádaných kulturních akcí na jejich sdílení hodnot v obci. Občanská vybavenost je další oblastí, která se ptá na existenci mateřské a základní školy, zdravotního střediska (lékaře), pošty, policie, knihovny, obecního parku nebo také na stav chodníků a přechodů pro chodce. Oblast Technická vybavenost zahrnuje existenci kanalizace, vodovodu, plynofikace, čistírny odpadních vod, osvětlení nebo existenci sběrných míst na separovaný odpad. Podnikatelské aktivity v obci je další oblast zvolená pro hodnocení vybraných obcí, která obsahuje kritéria jako počet podnikatelských subjektů v obci, jejich vývoj, dotazuje se na existenci prodejny základních potravin nebo na provoz restaurace, ale nezapomíná ani na posouzení aktivit, které konají podnikatelé pro obec. Poslední kategorií je otázka Jak se žije v obci, která zahrnuje především stav domů v obci včetně jejich zahrad a zahrádek, stav veřejných prostranství, chodníků, ale i dostupnost a aktuálnost úřední desky obce.

Tyto údaje budu zjišťovat pomocí terénního průzkumu ve vybrané obci a pomocí jejích internetových stránek nebo pomocí informací z novin a zpravodajů vydávaných v obci (např. o plánovaných investicích, apod.). Na základě těchto informací pak zjistím, ve kterých kritériích je obec prosperující, zaostávající a ve kterých je neutrální. Podle převažujících výsledků určím celkový výsledek obce. Výsledky zpracuji do přehledné tabulky, kterou zahrnu do příloh této diplomové práce.

Každé z kritérií bude ohodnoceno pomocí bodů. Bodovou stupnicí jsem stanovil od -10 bodů do +10 bodů. Každé kritérium v jednotlivé obci bude hodnoceno odděleně právě pomocí této stupnice. Jestliže bude kritérium ukazovat spíše na zaostávání, pak získává záporné body. Nula bodů získává obec vždy, jestliže se jedná o údaj, který jen velmi těžko sídlo ovlivní a který přímo neovlivňuje prosperitu nebo zaostávání obce, např. nadmořská výška nebo počet obyvatel. Nula bodů leží také přesně uprostřed této stupnice a tak vyjadřuje situaci, kdy je kritérium naplněno právě z jedné poloviny tak,

že nelze jednoznačně říci, zda je už jevem, který ukazuje prosperitu nebo je ještě v pásmu zaostávání. Kladné body pak ukazují na prosperitu.

Po ohodnocení všech kritérií touto stupnicí provedu sečtení všech bodů (kladných, záporných i nulových) a dostanu celkový výsledek. Jestliže bude kladný, obec bude považována za prosperující, v opačném případě za zaostávající. V případě, že výsledek bude nulový, je obec přesně mezi prosperitou a zaostáváním, není tedy ani zaostávající, ale ani prosperující.

3.2 Zjišťování příčin zaostávání nebo prosperity ve vybraných obcích

Možností, jak získávat data je velmi mnoho. S testem nebo určitou formou ověření našich znalostí se setkáváme od první třídy základní školy. V této souvislosti bylo označení test chápáno jako písemka, známkováná samostatná práce nebo různé pěti a desetiminutovky.

Kromě testů existují i jiné metody získávání dat jako jsou dotazníky, ankety a rozhovory. Tyto tři metody jsou pro tuto diplomovou práci mnohem vhodnější než testy. Při získávání informací od občanů obce nebudu testovat, ale budu potřebovat nové informace, znát jejich názory na problematiku prosperity nebo zaostávání své obce a proto je dotazník nebo rozhovor vhodnější metodou použití.

Formu testů, které říkáme dotazníky, znají i malé děti. Tazatelé, kteří kladou otázky respondentům (zkoumané osobě), chtějí znát jejich názory, záliby, chování za určitých okolností, jejich přesvědčení, apod.. Respondenti mají většinou na výběr odpovědi „ano“ nebo „ne“. Většina dotazníků zjišťuje vlastnosti osob (například extroverzi a introverzi, nadvládu a podřízenost) nebo jejich názory na určitou problematiku, na kterou je dotazník zaměřen. Dotazníková šetření jsou také často prováděna v České republice. Mezi nejznámější agentury, které šetření provádějí patří Stem nebo IVVM (Institut pro výzkum veřejného mínění).

Výhodou dotazníků nebo osobních rozhovorů jsou přímé otázky, které můžeme formulovat přesně podle našich potřeb, poměrně snadné a rychlé získávání nových informací a názorů.

Samozřejmě, že tyto metody mají i své nevýhody mezi které bych zařadil náročné vyhodnocování možných odpovědí, zvláště v případě „otevřených otázek“, dále také vyhodnocení možné odpovědi „nevím“ nebo „odmítá odpovědět“. Otázky proto musí být jasně a zřetelně formulovány, musejí být co možná nejkratší, psány srozumitelnou formou. Vhodnější pro vyhodnocení je výběr z odpovědí, než otevřené otázky. S ohledem na charakter problému se jako nejvhodnější metoda jeví výzkum pomocí dotazníků.

Také je nutné porovnat jednotlivé varianty dotazování. První možností, jak vybírat vhodné respondenty je oslovit obyvatele dané obce přímo na ulici. Stanovím si např., že se potřebuji zeptat určitého počtu mužů a žen a s těmi pak provedu dotazování přímo na ulici. Výhodou této metody je přesné zaměření podle podrobněji stanovených kritérií, je to dotazování „šité na míru“ na předem stanovená kritéria. Další výhodou je osobní kontakt a komunikace i možnost vysvětlení účelu dotazování. Výhodou je také možnost případného vysvětlení otázky obsažené v dotazníku. Velkou nevýhodou je možná neochota spolupracovat s tazatelem, nedostatek času respondentů, nesprávné načasování dotazování do chvíle, kdy dotazovaný nemá chuť, náladu, apod. Nevýhodou je také velká časová náročnost a v případě obcí s 1000 obyvateli i možný nedostatek respondentů, pokud tedy neuvažuji o tom, že je navštívím přímo v domácnosti.

Druhou možností je dotazníky vhodit do poštovní schránky obyvatel v obci. Na dotazníku pak bude uveden důvod dotazování, ujištění o anonymitě, atd.. Součástí dotazníku musí být také den a případně i čas, kdy si dotazníky vyzvednu nebo vymezení sběrného místa. Bezesporně velkou výhodou této metody je množství možných vyplněných dotazníků, které budu mít k dispozici a také možnost vyplnění dotazníku doma v době, kdy respondenti mají klid a náladu na zodpovězení otázek. Nevýhodou je chybějící osobní kontakt a možné vysoké procento dotazníků, které zůstanou bez odezvy.

Přesto si myslím, že tato metoda je vhodnější variantou dotazování, především z důvodu provedeního množství dotazování a také z důvodu hodnotnějších odpovědí, které získám, jestliže budou respondenti mít více času a klidu doma, než kdyby bylo dotazování provedeno na ulici, například u autobusové zastávky nebo před obchodem se smíšeným zbožím. V případě, že nebude druhá možnost úspěšná, zvolím dotazování formou osobních rozhovorů.

Otázkou zůstává, kolik je třeba provést dotazníkových šetření s respondenty tak, aby výsledek byl reprezentativní. První možnost, kterou mám, je vybrat si určitý počet (konkrétní číslo) rozhovorů a ty pak provést v každé obci. Vzhledem k obtížnému vyhodnocování otevřených otázek bych volil menší počet dotazníků. Na druhou stranu se ale může stát, že mnoho dotazníků se nepodaří vyplnit nebo nebudou vyplněny správně. Tento fakt zvyšuje potřebné množství dotazníků. Vzhledem k možnostem při zpracování diplomové práce uvažuji, že bude nutné provést alespoň 30 až 50 dotazníkových šetření ve vybrané obci pro zaručení dobrého výsledku. Jsem si samozřejmě vědom faktu, že je to velmi malé číslo, ale zvládnutí většího počtu dotazníků je nad rámec časových i finančních možností této práce. Práci je proto nutné považovat především za pilotní studii, která poslouží k ověření metodologického postupu.

Přesto si myslím, že představená metoda není úplně korektní. V případě, že jedna obec bude mít byť jen o 100 obyvatel více než druhá a počítám-li s velikostí obcí kolem 1000 obyvatel, bylo by nespravedlivé a nesprávné provádět stejný počet dotazování v každé obci.

Lepší bude tedy použít následující metodu. Každou analyzovanou obec budu považovat za oddělený základní soubor, který bude mít přibližně 1000 obyvatel. V první metodě jsem plánoval provést 30 až 50 dotazníkových šetření, použiji tedy toto číslo pro stanovení reprezentativního vzorku obyvatel každého základního souboru, který bude tvořit 5% z celkového počtu obyvatel každé obce. 5% z 1000 obyvatel je 50, tedy budu provádět přibližně 50 dotazníkových šetření v každé obci, protože uvažuji obce, jejichž počet obyvatel se pohybuje kolem 1000. V obci, která bude mít například 1100 obyvatel jich tedy provedu 55 s tím, že využiji obecně platných pravidel pro zaokrouhlování.

3.3 Dotazník a počet provedených šetření

Dotazník a jeho sestavení je dalším velmi důležitým krokem k naplnění cílů diplomové práce. Pro efektivní dotazování musí být jednotlivé otázky dotazníku formulovány jasně a výstižně a také jich nesmí být příliš mnoho. Dotazování jsem si zvolil v kapitole 3.3, jako nejvhodnější metodu pro zjišťování příčin prosperity a zaostávání ve vybraných obcích. Jednotlivé otázky v dotazníku musejí odpovídat na výzkumné otázky stanovené

v úvodu praktické části. Součástí otázek bude i dotaz na věk respondenta, abych získal odpověď na jednu z výzkumných otázek. V dotazníku nebudu zjišťovat povolání respondentů ani nebudu chtít znát jejich jméno. Součástí dotazníku bude také ujištění o anonymitě. Při úvahách o počtu otázek v dotazníku jsem preferoval maximální počet kolem deseti. Záměrně právě toto číslo, abych příliš neobtěžoval respondenty s časově náročným vyplňováním.

Další důležitou otázkou je stanovení si optimálního počtu provedených dotazování. To jsem vyřešil již v minulé kapitole, ale musím na tento problém navázat a stanovit si přesný počet dotazování pro každou vybranou obec. Předpokládám tedy, že základní soubor je počet obyvatel celkem v každé obci. Reprezentativní vzorek je 5% z celkového počtu obyvatel obce. Počet dotazníkových šetření tedy stanovím jednoduchým výpočtem.

3.4 Dotazování a vyhodnocení dotazníků

Jestliže mám sestavené dotazníky i plánovaný počet dotazníků, které chci po obci roznést, mohu provést samotné dotazování v obcích. V kapitole 3.2 jsem srovnával výhody a nevýhody dvou metod, které jsem si stanovil jako nejvhodnější pro dotazování. Vybrána byla metoda, kdy vhodím dotazníky do poštovních schránek obyvatel a určím místo, kam mají vyplněné dotazníky odevzdávat a do jakého termínu.

Vyhodnocení odpovědí bude následovat ihned poté. Z každé jednotlivé otázky vypočítám procento odpovědí, pro určitou odpověď (např. % obyvatel, kteří považují svoji obec za prosperující), v otázkách, kde mohou vybrat více odpovědí seřadím jednotlivé odpovědi podle četnosti výskytu od té, která se vyskytuje mezi odpovědi nejvíce až po ty, které se v celkovém množství dotazníků vyskytují jen jednou. Předpokládám, že odpovědi na otevřené otázky se také nebudou příliš opakovat, ale přesto zmíním všechny odpovědi nebo se alespoň pokusím je určitým způsobem shrnout. Na základě dotazníkového šetření odpovím na výzkumné otázky. K jednotlivým odpovědím v dotazníku vypracuji dílčí závěry pro každou obec samostatně, srovnám dotazníkové šetření s výsledky v Tabulce 5. a také porovnáím jednotlivé obce.

4 Prezentace a interpretace výsledků

Úvodní kapitoly této části diplomové práce charakterizují oblast, ve které leží vybrané obce z kapitoly 2. v praktické části. Také popisují jednotlivé vybrané obce. Tyto údaje následně poslouží pro ohodnocení těchto obcí pomocí kritérií pro stanovení jejich prosperity nebo zaostávání. Informace jsou potřebné pro vyhodnocení oblastí a kritérií stanovených v kapitole 3.1.

4.1 Charakteristika okresu Český Krumlov

Region NUTS 2: Jihozápad

Region NUTS 3: Jihočeský kraj

Region NUTS 4: okres Český Krumlov

NUTS 5: obce Brloh a Černá v Pošumaví

Rozloha: 1615 km²

Počet obyvatel: 58320 (2006)

Počet obcí: 46, z toho 5 obcí se statutem města

Město Český Krumlov patří mezi nejkrásnější a architektonicky nejzachovalejší města v České republice. Je přirozeným centrem celého okresu. Leží v údolí řeky Vltavy. S městem je spjat rod Rožmberků, Eggenberků a později Schwarzenbergů. Český Krumlov, se svoji zachovalou středověkou architekturou byl v roce 1992 zapsán do Seznamu světového, kulturního a přírodního dědictví UNESCO. Vzdálenost z obce Brloh do Českého Krumlova je 20 kilometrů a z obce Černá v Pošumaví 21 kilometrů.

Okres Český Krumlov se nachází v jihozápadní části České republiky a v jižní části Jihočeského kraje. Sousedí s okresy České Budějovice a Prachatice. Na jeho území leží mnoho turistických a společenských atraktivit a proto patří mezi turisticky nejvyhledávanější okresy České republiky. Nejpřitažlivějšími místy je oblast Lipenska s vodní nádrží Lipno, Národní Park Šumava, jehož nejvyšší vrchol na území okresu je Smrčina (1338 m. n. m.), Chráněná krajinná oblast Blanský les s nejvyšším vrcholem Kleť (1084 m. n. m.) a samotné město Český Krumlov. Rozlohou 1615 km² je tento okres druhý v rámci České republiky.

Charakterizovaná oblast má střeoevropské podnebí, v němž se střídavě uplatňují vlivy oceánu a vlivy pevniny. Srážky obvykle přinášejí tlakové níže a s nimi spojené atmosférické fronty z Atlantského oceánu. Průměrná roční teplota je 7,5 °C, ale se stoupající nadmořskou výškou teplota klesá a stoupají srážky. Nejteplejším měsícem bývá červenec s průměrnou teplotou 17,2 °C, naopak nejchladnějším měsícem je leden s teplotou pod bodem mrazu (Tesaříková, 2003). V chladném počasí se často tvoří inverze a tak např. 20. 12. 1932 bylo na Kletí naměřeno 16 °C. Průměrné roční srážky jsou značně odlišné v jednotlivých částech okresu. Na Šumavě dosahují až 900 mm za rok, naopak v okolí Českého Krumlova je to jen 650 mm za rok. Nejdeštivějším měsícem bývá červenec, nejméně srážek spadne v lednu.

Hlavním tokem popisované oblasti je Vltava, nejdelší řeka České republiky (440,25 km). Pramení na Černé hoře u obce Kvilda, do českokrumlovského okresu vstupuje u Nové Pece, teče na jihovýchod, kde je na této řece vybudovaná přehradní nádrž Lipno a za Vyším Brodem se náhle láme severním směrem na Český Krumlov a dále na České Budějovice. Další významnou řekou je Malše, na které leží přehradní nádrž Římov, zásobárna pitné vody pro České Budějovice, ale dále např. pro Prachatice nebo Strakonice.

Na Českokrumlovsku žije 58320 obyvatel z toho na Lipensku cca 10 000 obyvatel (Tesaříková, 2003). Oblast Lipenska je přes léto navštěvovaná turisty a tak množství lidí dosahuje jen v této oblasti až 65 000 obyvatel. V okrese jako celku je 46 obcí. Průměrná hustota činí 37,12 obyvatel/km² (k 1. 1. 2005). Okres Český Krumlov má nejnižší hustotu v rámci celé ČR. Českokrumlovsko patří mezi nejnavštěvovanější region České republiky. Lákavé jsou přírodní i kulturní památky a různé druhy společenských akcí konané během celého roku (např.: Slavnosti pětileté růže, hudební festivaly, atd.).

Hustota a kvalita dopravní sítě není na dobré úrovni i když v posledních letech se situace výrazně zlepšila. Stavba plánované dálnice D3 je stále v nedohlednu a tak zůstává hlavní tepnou oblasti silnice E55 z Českých Budějovic do Dolního Dvořiště a silnice č. 39 z Českých Budějovic do Českého Krumlova a Horní Plané, která vede až k hraničnímu přechodu Strážné. Vybranými obcemi Brloh a Černá v Pošumaví procházejí silnice třetí třídy. Obec Brloh je členem Sdružení obcí pod Kletí a obec Černá v Pošumaví je členem Svazku lipenských obcí.

4.2 Svazek lipenských obcí

Sdružení lipenských obcí bylo založeno v červnu roku 1991 za účelem hájit zájmy oblasti jako celku, stanovovat a dodržovat priority řešení problémů tak, aby přinášely maximální prospěch celé oblasti. Cílem je vytvořit v oblasti hodnotné prostředí, kde budou bezkonfliktně vedle sebe existovat:

- zajímavé prostředí pro život stálých obyvatel;
- hodnotná letní i zimní rekreace;
- zachovalá příroda typická pro předhůří Šumavy;
- nezávadné vodní prostředí ve vodní nádrží Lipno.

4.2.1 Členové sdružení, realizované projekty a plány do budoucna

Členem sdružení je obec Černá v Pošumaví. Každá obec má ve Sdružení lipenských obcí právě jednoho zástupce, starostu obce. Předsednictví je udělováno jednou za 2 roky jedné z členských obcí, přičemž předsedou se automaticky stává její starosta. Největším a nejvýznamnějším společným projektem byla výstavba cyklostezky z Nové Pece do Vyššího Brodu, podporovaná z programu Phare CBC, za zhruba 89 mil. Kč. Z ostatních společných projektů lze jmenovat např. proznačení cyklostezek na pravém břehu jezera s podporou Fondu malých projektů Phare a ze stejného fondu podporované projekty na informační materiály sloužící k společné prezentaci sdružení na veletrzích cestovního ruchu. Plány sdružení do budoucnosti vycházejí z cílů definovaných při založení sdružení a jsou to zejména pro život mikroregionu nutné projekty. Patří mezi ně sjezdovka a lanovka na Hraničník pro zimní turistickou sezónu a výstavba vodovodu z Horní Plané až do obce Lipno nad Vltavou a v neposlední řadě i plynofikace mikroregionu Lipenska a zdokonalování společného internetového informačního systému. Cílem je vytvořit takové prostředí pro místní obyvatele i četné návštěvníky, kde budou lidé spokojeni a kam se budou turisté rádi vracet.

4.3 Brloh

Rozloha obce: 4618 ha

Nadmořská výška: 582 m. n. m.

Počet obyvatel: 1019 (2005), v produktivním věku 632

Počet částí: 7

Části obce: Brloh, Jaronín, Jánské Údolí, Kovářov, Rojšín, Rychtářov, Sedm Chalup

Obec se nachází přímo v srdci Chráněné krajinné oblasti Blanský les s nejbližšími přírodními památkami Šimečkova stráž a Na stráni. Poloha obce ze severu, jihu i západu ohraničená vysokými kopci pasuje obec Brloh na bránu do Šumavského podhůří.

4.3.1 Obyvatelstvo

Počet obyvatel obce je 1019, z toho 533 mužů a 486 žen. Průměrný věk obyvatel je 41 let.

Národnostní struktura v obci:- česká 993 obyvatel;

- slovenská 13 obyvatel;

- německá 6 obyvatel;

- polská 3 obyvatelé;

- romská 3 obyvatelé;

- ukrajinská 1 obyvatel.

Celkem je v obci 293 domů, z toho 272 rodinných, 15 bytových a 6 budov slouží k jinému účelu než k bydlení.

4.3.2 Doprava

1. Autobusová doprava

Linky ve směrech:

- Brloh, Chvalšiny, Český Krumlov;
- Brloh, Křemže, České Budějovice;
- Brloh, Ktiš.

Dopravcem je ČSAD České Budějovice, a. s., dopravní závod Český Krumlov.

4.3.3 Možnosti pro využití volného času

V zimní sezóně je možné lyžování ve 3 kilometry vzdáleném lyžařském středisku Nová Hospoda. Během letních měsíců mohou návštěvníci využít značených turistických tras i Naučné stezky „Brložsko“. Obcí prochází turistická stezka značená červenou barvou. Přes Brloh také vede cyklotrasa z Holašovic na Český Krumlov. Nedaleko obce je také zřícenina kláštera a hradu Kuklov.

Cykloturistika – cyklotrasy:

Brloh → Sedm Chalup, Holašovice (trasa č. 1085)

Brloh → Rojšín, Křemže (trasa č. 1035)

Brloh → Jánské Údolí, Chvalšiny (trasa č. 1167)

4.3.4 Občanská a technická vybavenost

V obci se nachází mateřská i základní škola (9 tříd).

Zdravotní středisko je součástí budovy domova důchodců, praktický lékař pro děti a dorost (ordinační hodiny jeden den v týdnu) a praktický lékař pro dospělé (ordinační hodiny také jen jeden den v týdnu). V obci se dále nachází soukromá stomatologická ordinace.

Pošta v obci má otevřeno pět dní v týdnu.

Policie se v obci nenachází, ale je vzdálena 9km (Křemže).

Knihovna má v obci otevřeno 2 dny v týdnu, další knihovna pro děti je na místní základní škole.

Technická vybavenost obce

Součástí obce je kanalizace a vodovod. Plynofikace neproběhla a ani se v následujících letech neočekává. Autobusová doprava funguje v obci.

4.3.5 Obchodní síť a podnikání

Autodoprava Hlaváček – nákladní autodoprava, Rojšín 39

Dámské krejčovství, Brloh 205

Kamenictví Urban, Brloh 223

Kovárna U Ráblů, Brloh 40
Pila Brloh, Brloh 59
Pokorný – sítě, Brloh 117
Dřevovýroba Jan Postl, Rojšín 16
Čalounictví Sedlář, Brloh 169
Smíšené zboží – Anna Pechová, Rojšín 24
Smíšené zboží – Ludmila Bilanská, Jaronín 6
ZD Brloh, Brloh 215
Zámečnictví Pártl, Brloh 95

Ubytování: Základní škola a mateřská škola Brloh, Hostinec Na hřišti

Restaurace: Hostinec Na hřišti, Kulturní dům Brloh, Sport bar Beneš

4.4 Černá v Pošumaví

Rozloha obce: 5039 ha

Nadmořská výška: 726 m. n. m.

Počet obyvatel: 830 (2005), v produktivním věku 518

Počet částí: 6

Části obce :

Černá v Pošumaví

Bližná

Dolní Vltavice

Mokrá

Muckov

Hůrka

Chatové osady:

Jestřábí

Radslav

Plánička

Obec Černá v Pošumaví, která leží na břehu Lipenské přehrady, je svou polohou přirozeným středem lipenské oblasti. Největší šířka vodní nádrže vytváří příznivé podmínky pro rekreaci, koupání a vodní sporty včetně rybaření. Obec leží v Chráněné krajinné oblasti Šumava a v blízkosti je i Národní park Šumava s dobře značenými turistickými stezkami.

4.4.1 Obyvatelstvo

Počet obyvatel obce je 830, z toho 431 mužů a 399 žen. Průměrný věk obyvatel je 35 let.

Národnostní struktura v obci:

- česká 706 obyvatel;
- slovenská 111 obyvatel;
- německá 10 obyvatel;
- maďarská 1 obyvatel;
- polská 1 obyvatel;
- ukrajinská 1 obyvatel.

Celkem je v obci a přilehlých chatových osadách 208 domů, z toho 143 rodinných, 17 bytových a 48 budov slouží k jinému účelu než k bydlení.

4.4.2 Doprava

1. Autobusová doprava

Linky ve směrech:

- Horní Planá, Černá v Pošumaví, Český Krumlov;
- Horní Planá, Černá v Pošumaví, Frymburk.

Dopravcem je ČSAD České Budějovice, a. s., dopravní závod Český Krumlov a Kaplice.

2. Železniční doprava

Trat' č. 194: České Budějovice, Český Krumlov, Kájov, Černá v Pošumaví, Volary; Černý Kříž - Nové Údolí

4.4.3 Možnosti pro využití volného času

Příznivé podmínky pro vodní sporty, např. jachting, windsurfing. Obec Černá v Pošumaví je pořadatelem národních i mezinárodních jachtařských regat. Pláž Oáza nabízí vodní tobogán, travnatou pláž, občerstvení a písčité hřiště na plážový volejbal. Součástí obce jsou dále kempy a veřejná tábořiště. V obci se také nachází nově opravené a dobře udržované fotbalové hřiště. V okolí obce je hustá síť turistických tras a cyklotras.

Cykloturistika – cyklotrasy:

Černá v Pošumaví → Dolní Vltavice, přívoz, pravý břeh Lipna (trasa č. 1022)

Černá v Pošumaví → Horní Planá (trasa č. 33)

Černá v Pošumaví → Muckov, Milná, Kovářov, Frymburk (trasa č. 33)

4.4.4 Občanská a technická vybavenost

Školství - v obci se nachází mateřská i základní škola (pouze 1. stupeň)

Zdravotnictví - Zdravotní středisko se nachází v areálu mateřské školky, praktický lékař pro děti a dorost (ordinační hodiny dva dny v týdnu) a praktický lékař pro dospělé (ordinační hodiny každý den).

Pošta v obci má otevřeno pět dní v týdnu.

Policie není v obci, ale je vzdálena 8km (Horní Planá).

Knihovna má otevřeno tři dny v týdnu.

Infocentrum je v obci, ale jeho provoz je omezen pouze na letní měsíce.

Technická vybavenost

V obci je vybudovaná kanalizace a vodovod. Plynofikace regionu je již dlouhou dobu plánována. Obec má široké možnosti využití dopravy. Kromě autobusové a lodní dopravy je možné využít také železniční dopravu z obce Hůrka.

4.4.5 Obchodní síť a podnikání

Jednota DS Kaplice - prodejna smíšeného zboží

Prodejna smíšeného zboží Bližná

Autoservis J. Pešek

Autoservis Petr Štěrba

Alex CP, s.r.o. – výroba akvárií, broušení skla

Rybárna rodiny Kubecových - prodej sladkovodních ryb - pstruzi a kapři

Polák a synové - zakázková výroba celodřevěných srubů z trámů

Truhlářství Madej Jaroslav

Surfshop Ružbatský

Jan Voldřich - finanční a úvěrové poradenství, směnárna

Autobagr Kasal – zemní a dokončovací práce
Lipno Windsurfing Černá v Pošumaví
Bluecharter – pronájem lodí
Carmen studio – kadeřnictví, pedikúra
Farma Milná, s.r.o.

Ubytování

Hotel Jestřábí	Penzion Marie	Penzion Strabag
Hotel Racek	Penzion Jitka	Penzion Wanessa
Hotel Swing	Penzion Horizont	Penzion Rozárka
Hotel Rex	Penzion Dominant	Turistická ubytovna

Restaurace: Pohostinství Na rozcestí, Restaurace Pláž Oáza, Restaurace u přívozu, Pohostinství U kahanu

Autokempy: V olšínách, Jestřábí I., Jestřábí II., Jestřábí III., Autokemp jihočeského autoklubu.

4.5 Výsledky hodnocení obcí na základě stanovených kritérií

Výsledky hodnocení obcí podle stanovených kritérií jsou uvedeny v Tabulce 5. Pro posouzení obcí Černá v Pošumaví a Brloh bylo použito celkem 49 kritérií uvedených v kapitole 3.1 v praktické části. Každé z kritérií je hodnoceno pomocí bodové stupnice čísel v intervalu od –10 do 10 bodů včetně, jak je uvedeno také v kapitole 3.1. Záporné body ukazují na zaostávání obce, číslo nula vyjadřuje neutrální vliv na prosperitu nebo zaostávání obce nebo také stav kritéria na takové úrovni, že se nachází přesně mezi prosperitou a zaostáváním. Kladné body nám pak vyjadřují prosperitu obce, deset bodů je pak maximální počet bodů, tedy dosažení kritéria na maximální možné úrovni vyjadřující prosperitu obce.

První oblast (Statistické údaje o obci) byla hodnocena jako neutrální bez vlivu na prosperitu obcí (např. počet obyvatel, nadmořská výška). Všechny další oblasti a v nich

obsažená kritéria nám ukazují, zda je obec prosperující nebo zaostávající, případně je hodnocena nula body.

Obec Brloh má vyšší počet obyvatel celkem, má i více obyvatel v produktivním věku a leží v nižší nadmořské výšce než obec Černá v Pošumaví. Mezi kritéria ukazující prosperitu této obce patří např. dlouhodobě klesající nezaměstnanost, dostatečné množství cyklotras a turistických tras a jejich napojení na obec, naučná stezka Brložsko vycházející přímo z obce, existence mateřské a základní školy i zpracovaný strategický plán rozvoje. Mezi kritéria prosperity dále patří existence pošty, knihovny, kanalizace, osvětlení i dostatečný počet podnikatelských subjektů v obci a jejich aktivity pro obec. Naopak zaostávajícími kritérii jsou v případě této obce především úbytek obyvatel v posledních letech, špatný stav silnic v obci a jejím okolí, malé možnosti sportovního vyžití v obci, nevyhovující letní koupání, nepřipravenost obce na cestovní ruch, nedostačující kultura v obci zahrnující malé zapojení obyvatel do vytváření kulturních akcí, jejich velmi malá četnost, ale i špatný vzhled obce nebo nefungující kino. Celkové hodnocení obce je uvedeno v Tabulce 5. V případě obce Brloh je celkový výsledek záporný, tedy obec je hodnocena jako zaostávající. Celkový součet je -11. Obec zaostává především v oblasti kultury a vzhledu obce, přínosem jsou podnikatelské aktivity i bohatá občanská vybavenost.

Obec Černá v Pošumaví leží v turisticky atraktivní lokalitě České republiky. Má méně obyvatel než obec Brloh, ale obě hodnocené obce leží v chráněné krajinné oblasti a mají podobnou nadmořskou výšku. Mezi kritéria, která nám ukazují prosperitu této obce patří zpracovaný strategický plán rozvoje, dobře se vyvíjející nezaměstnanost v obci, dopravní obslužnost v obci (dostatečné množství jednotlivých druhů dopravy, jejich návaznost, stav silnic i dobré zázemí pro dopravu). Dále patří mezi kritéria prosperity výborné možnosti pro sport v obci především v letní sezóně, dostatečné možnosti pro pěší turistiku i cykloturistiku, fungující informační centrum, pěkné pláže a tobogán. Dále také mateřská i základní škola, pošta, knihovna, udržovaná veřejná zeleň, kanalizace, vodovod, čistírna odpadních vod i množství podnikatelských subjektů především v letních měsících. Mezi kritéria, která ukazují zaostávání obce se v případě Černé v Pošumaví dostal především úbytek obyvatelstva v posledních letech, přílišná orientace kulturních akcí na letní sezónu, nedostatečné zapojení obyvatel do vytváření kultury v obci, ale také orientace podnikatelských subjektů jen na provoz v letní turistické sezóně. Černá v Pošumaví je vůbec obcí se dvěma tvářemi, tou prosperující letní a zaostávající zimní. Přesto je ta lepší

stránka obce dominantní a Černá v Pošumaví je v celkovém výsledku prosperující jak je vidět v Tabulce 5. v příloze této diplomové práce. Celkový součet ohodnocení dosahuje kladného hodnocení, součet je 88. Černá v Pošumaví prosperuje především v široké nabídce sportů pro cestovní ruch během letních měsíců, pořádá mezinárodní jachtařské závody, má pěkné pláže, dobré možnosti koupání i dobrou občanskou a technickou vybavenost.

4.6 Obsah dotazníku a počty dotazování ve vybraných obcích

Dotazník jsem sestavil na základě obsahu výzkumných otázek. Získáním odpovědí na otázky v dotazníku a jejich následným zpracováním a porovnáním zjistím, jaké jsou odpovědi na některé výzkumné otázky a zároveň splním jeden z cílů této diplomové práce. Sestavený dotazník má celkem 11 otázek a je součástí příloh diplomové práce.

V úvodu vysvětluji účel dotazování, ujišťuji o anonymitě a vysvětluji jak mají respondenti v dotazníku odpovídat, kolik odpovědí je přípustných a jakou formou určí odpověď (zakroužkování).

První otázka se ptá, jak se obyvatelům v obci žije a jak jsou spokojeni s podmínkami pro život. Na výběr mají pět odpovědí od spokojen(a) až po nespokojen(a). Druhá otázka se již ptá na samotnou prosperitu (zaostávání) obce, jak to vidí respondenti v souvislosti právě s jejich obcí. Pro jasné určení obsahují možné odpovědi možnosti prosperující, spíše prosperující, spíše neprosperující a neprosperující. Tato otázka zásadně ovlivňuje další postup v dotazníku. Považují-li občané svoji obec za prosperující nebo za spíše prosperující, odpovídají na otázku třetí, čtvrtou a pátou, zatímco ti, kteří svoji obec považují za spíše zaostávající nebo zaostávající odpovídají až na otázku šestou, sedmou a osmou. Na tento postup je v dotazníku důrazně upozorňováno a při zkušebním dotazování byl ověřen jako jasný a dobře vysvětlený. Třetí otázka se tedy týká jen těch, kteří svoji obec považují za prosperující nebo spíše prosperující. Ptá se čemu konkrétně respondent připisuje prosperitu obce. Na výběr má devět možností a desátou možnost tvoří odpověď jiné. Tato odpověď vyzývá dotazovaného na zamyšlení se nad tímto problémem a sdělení vlastního názoru. Nabízených devět odpovědí jsem čerpal z kritérií, se kterými jsem pracoval v minulé kapitole a také na základě vlastního názoru, co by mohlo být

příčinou prosperity obce. Čtvrtá otázka je otázkou otevřenou bez možností výběru, která se táže respondentů na možné věci, které by se měly změnit tak, aby byla obec ještě více prosperující. Jestliže někdo odpoví, že obec je spíše prosperující, znamená to, že jsou v obci určité věci, které by bylo dobré změnit tak, aby byla obec více prosperující. A právě pro tyto názory je určena tato otázka. I pátá otázka je určena pro ty, kteří si myslí, že jejich obec je prosperující nebo spíše prosperující. Ptá se na věci, které by respondent nechtěl měnit, protože by to mohlo vést k zaostávání obce. Je to otázka na věci, kterých si respondent ve své obci cení, které považuje za nezbytné pro prosperitu obce a bez kterých by obec začala zaostávat.

Na šestou, sedmou a osmou otázku odpovídají ti respondenti, kteří považují svoji obec za zaostávající nebo spíše zaostávající. Charakter otázek je stejný jako u otázek tři, čtyři a pět. Šestá otázka má na výběr stejné možnosti jako otázka třetí. To sedmá otázka se ptá, co by se mělo v obci změnit, aby ji občan považoval za prosperující a osmá otázka se stejně jako otázka pátá ptá, co by naopak mělo v obci zůstat stejné, aby se nestala ještě více zaostávající. Toto rozdělení jsem v dotazníku vytvořil záměrně a s jistým úmyslem především pro jednodušší a rychlejší vyhodnocení odpovědí. Na devátou, desátou a jedenáctou otázku odpovídají všichni respondenti. Devátá otázka se týká věku, desátá otázka členství v zastupitelstvu a jedenáctá otázka se dotazuje na pohlaví. Na konci dotazníku nechybí poděkování za vyplnění dotazníku.

Dalším krokem je stanovení přesného počtu dotazování v jednotlivých obcích. Tento problém i metoda stanovení počtu je podrobně popsána v kapitole 3.1 a 3.2. Výpočet přesného počtu je pak uveden v Tabulce 6. Obec Brloh má celkem 1019 obyvatel. Reprezentativní vzorek je stanoven na 5% základního souboru, výpočtem a zaokrouhlením získáme výsledek, který je 51 dotazníkových šetření. Stejným výpočtem zjistíme i počet v Černé v Pošumaví, který je také uveden v Tabulce 6. a který je roven 42 šetření.

4.7 Výsledky atribucí obyvatel vybraných obcí

Tato kapitola zahrnuje velké množství úkolů, cílů i získání odpovědí na výzkumné otázky. Pro její úspěšnou realizaci bylo zapotřebí důsledně a zodpovědně vypracovat všechny předešlé části diplomové práce. Součástí této kapitoly bude i několik podkapitol,

kteřé budou hodnotit situaci v jednotlivých obcích, porovnávat výsledky výzkumu a bude obsahovat i určité dílčí závěry.

4.7.1 Výsledky dotazníkového šetření v obci Brloh

Ve vybraných obcích jsem provedl během měsíce dubna dotazníkové šetření pomocí sestaveného dotazníku. Nejprve jsem vyzkoušel dotazování na zkoušku. Tam jsem ještě odhalil určité nedostatky v dotazníku, které jsem následně odstranil. Vůbec sestavování dotazníku a průběžné odstraňování nedostatků a jeho vylepšování byl úkol poměrně zdlouhavý. Jako první obec pro dotazování jsem zvolil Brloh. Dotazníky jsem roznesl do poštovních schránek v obci. Výběr byl víceméně náhodný, dotazníky jsem vhazoval do dobře dostupných, viditelných a prázdných schránek u rodinných domů a bytových domů. Prázdných proto, že jsem předpokládal, že obyvatelé domu schránku pravidelně vybírají. Počet dotazníků byl omezen číslem 51, které je vysvětleno v kapitole 4.4. Za sběrné místo jsem určil schránku u základní školy. Toto místo jsem vybral záměrně, protože na základní škole pracuji, místo mám dobře pod kontrolou a je velmi dobře přístupné pro všechny občany obce. Také každý ví, kde se v obci nachází škola a tak nemohl vzniknout případný problém s nejasností kolem umístění. Během stanovené lhůty tří dnů se ve schránce objevily jen dva dotazníky, kterých nepříbylo ani po následujících pěti dnech. Rozhodl jsem se tedy pro další způsob výzkumu a to pomocí řízených rozhovorů nad dotazníky.

Během víkendového odpoledne jsem se rozhodl udělat druhé kolo. V této fázi jsem již zcela náhodně zastavoval občany obce na ulici, někým jsem byl odmítnut, ale většina mi několik minut věnovala. Několik dotazníků jsem nechal na zahrádce místní restaurace mezi místními hosty, vysvětlil jsem jim účel i systém vyplňování s tím, že si pro dotazníky během jedné hodiny přijdu zpět. Celkem jsem provedl 16 osobních dotazování nad otázkami dotazníku, respondentům jsem vysvětloval účel výzkumu, někdy také význam jednotlivých možností, které měli na výběr v otázce třetí a šesté. Kromě těchto 16 osobních dotazování jsem roznesl 33 dotazníků mezi obyvatele v restauraci, u fotbalového hřiště a u autobusové zastávky. Respondenty jsem upozornil, že se jedná o samostatnou práci, že není třeba od druhého opisovat, že je dotazník anonymní. Tento

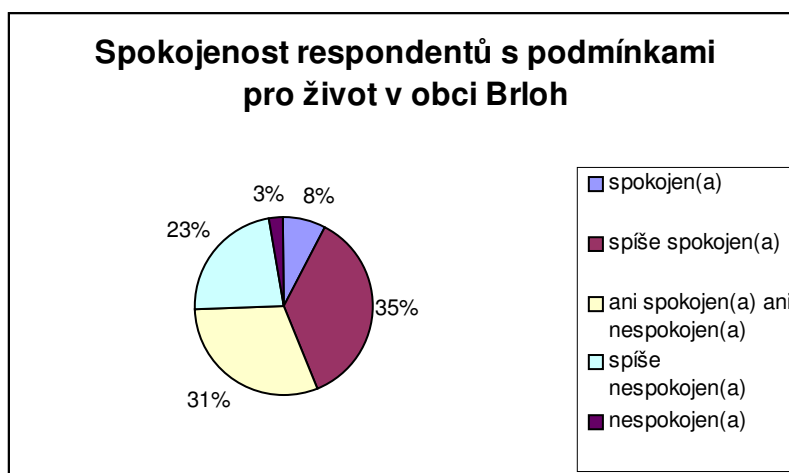
system jsem zvolil hlavně z časových důvodů, protože osobní rozhovor nad dotazníkem trval v některých případech i půl hodiny.

Z prvního kola dotazování jsem měl vyplněné 2 dotazníky, v kole druhém jsem získal 16 vyplněných dotazníků pomocí osobních rozhovorů a z rozdaných 33 dotazníků se jich 21 vrátilo zpět vyplněných. Deset respondentů bohužel odmítlo na otázky odpovědět, přestože si dotazníky nejprve zvali k vyplnění, dva respondenti již nebyli k zastížení. Celkem jsem tedy získal 39 dotazníků, z toho 36 vyplněných správně, 3 dotazníky obsahovaly formální chybu.

Respondenti se určitým způsobem vyjádřili o prosperitě nebo zaostávání obce a pak pokračovali např. namísto otázek tři, čtyři a pět, otázkami šest, sedm a osm. Protože jsou ale tyto otázky významově stejné, jak je uvedeno v kapitole 4.4, jednalo se o chyby velmi malé. Výzkum pomocí osobních rozhovorů nad otázkami v dotazníku se nakonec osvědčil a ukázal se jako vhodnější oproti předpokladům uvedených v kapitole 3.1.

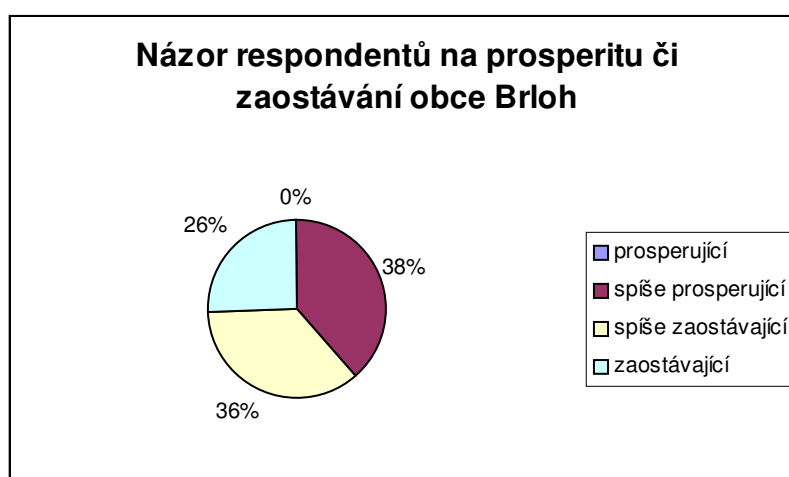
V obci Brloh převažuje na základě provedeného šetření spokojenost s životními podmínkami v obci, i když není nijak výrazná. Nejvíce odpovědí, 14, zaznamenala varianta spíše spokojen(a), to znamená 35,9%. Na druhém místě je odpověď neutrální ani spokojen(a) ani nespokojen(a) s četností 12, t. j. 30,77%. Odpověď spíše nespokojen(a) zvolilo 9 respondentů, tedy 23,08%. U této otázky se hodně projevila tendence respondentů k neutralitě, k nevyhraněnému názoru. Pouze 3 respondenti jsou spokojeni s celkovými životními podmínkami v obci, t. j. 7,7% a pouze jeden respondent je nespokojen, t. j. 2,56%. Spokojeno nebo spíše spokojeno je 17 respondentů, t. j. 43,59%, zatímco spíše nespokojeno nebo nespokojeno je 10 dotazovaných, t. j. 25,64%. Neutrální postoj má 12 respondentů, t. j. 30,77%. Podrobné výsledky dotazování jsou uvedeny v Tabulce 7.

Graf 1. Spokojenost respondentů s podmínkami pro život v obci Brloh

Určitý odklon od vyhraněných názorů se projevil i v otázce prosperity a zaostávání obcí. V Brloze nepovažuje žádný respondent svoji obec za prosperující. Za spíše prosperující ji naopak považuje 15 dotazovaných, t. j. 38,46%. Velký podíl měl i názor, že obec, ve které dotazovaní žijí je spíše zaostávající. Tuto odpověď zvolilo 14 občanů, tedy 35,9%. Za zaostávající považuje Brloh 10 respondentů, tedy 25,64%. Za prosperující nebo spíše prosperující považuje obec Brloh celkem 15 dotazovaných, t. j. 38,46% a naopak za zaostávající považuje tuto obec 24 dotazovaných, tedy 61,54%.

Graf 2. Názor respondentů na prosperitu či zaostávání obce Brloh

Zajímavé určitě je, že respondenti, kteří jsou spokojeni s životními podmínkami v obci a žije se jim zde dobře, považují svoji obec za prosperující. Připsání této prosperity může tedy souviset se spokojeností s jejich životními podmínkami. A lidé, kteří nejsou

ani spokojeni ani nespokojeni, případně jsou spíše nespokojeni nebo nespokojeni s podmínkami pro život obci, považují většinou obec Brloh za zaostávající. Tento sklon odpovídat v těchto souvislostech se projevil u 34 respondentů z 39 celkem. V šetření se neobjevil výsledek, kdy by respondent byl spokojen s životními podmínkami v obci a zároveň považoval obec za zaostávající. U těchto otázek byl opravdu výrazný sklon volit odpovědi blíže neutrální možnosti a několika respondentům vadilo, že se v otázce prosperity nevyskytuje neutrální odpověď. Tu jsem tam záměrně nezařadil proto, aby bylo možné lépe určit zda respondenti vybraných obcí považují své bydliště za prosperující nebo za zaostávající a aby tomu mohli přiřadit v následujících otázkách určité příčiny.

Respondenti, kteří vnímají svoji obec jako prosperující nebo spíše prosperující (celkem 15, t. j. 38,46%) připisují příčiny prosperity obce nejvíce výstavbě nových rodinných domů. Tato odpověď se v dotaznících vyskytuje celkem třikrát. I další odpovědi se objevují se stejnou četností. Příčinou prosperity je i dobře fungující zemědělské družstvo v obci a také přítomnost základní a mateřské školy, zdravotního střediska i pošty. Dvakrát byly označeny odpovědi, že příčinou prosperity obce je její poloha v rámci regionu a její napojení na silniční síť, dále vedení obce a činnost starosty a zastupitelstva, pracovní místa v obci nebo v okolí obce i fungující domov důchodců.

V otázce připisování prosperity se objevují i odpovědi, které byly označeny pouze jednou. Z možností, které byly na výběr byla jedenkrát označena technická vybavenost obce, chování a úroveň spolupráce obyvatel obce a kulturní tradice a zvyky. Některé odpovědi, které měli respondenti na výběr, zůstaly neoznačené, nikdo je nepovažuje za příčinu prosperity obce. Patří mezi ně dopravní obslužnost a návaznost jednotlivých spojů, cestovní ruch a atmosféra v obci. Zajímavostí také je, že v případě otevřených otázek se respondenti poměrně shodli na několika příčinách prosperity obce. Žádná z nich nezůstala zmíněna pouze jednou. A určitě je také zajímavé, že na prvních místech mezi příčinami prosperity obce jsou takové odpovědi, které respondenti neměli na výběr, které museli sami vymyslet a napsat (např. výstavba nových rodinných domů nebo fungující zemědělské družstvo).

Tabulka 1. Příčiny prosperity obce Brloh podle názorů respondentů

Odpovědi respondentů podle četnosti jejich voleb	Počet voleb	Podíl v %
fungující zemědělské družstvo	3	20,00
výstavba nových rodinných domů	3	20,00
existence MŠ, ZŠ, pošty, zdravotního střediska	3	20,00
poloha obce v rámci regionu	2	13,33
vedení obce	2	13,33
pracovní místa v obci a v blízkém okolí	2	13,33
domov důchodců	2	13,33
technická vybavenost obce (kanalizace)	1	6,67
kulturní tradice	1	6,67
spolupráce obyvatel v obci	1	6,67

I respondenti, kteří si myslí, že jejich obec je prosperující nebo spíše prosperující, by některé věci změnili tak, aby se jejich obec stala ještě více prosperující. Na tuto otázku odpovědělo celkem 12 respondentů, t. j. 80%. Tato otázka byla otevřená, žádné odpovědi nebyly na výběr. Přesto se ale celkem v šesti případech, t. j. 50%, vyskytuje požadavek na výstavbu kanalizace v obci. Tento výsledek také souvisí spíše s životními podmínkami v obci než se samotnou prosperitou.

V odpovědích respondentů se projevuje souvislost s požadavkem na zlepšení podmínek pro život v obci. To potvrzuje i následující příčina. Celkem čtyřikrát, t. j. 33%, by respondenti chtěli opravu a dobudování centrálního vodovodního řádu v obci. Dvakrát se v dotaznících objevuje názor, že pro zvýšení prosperity obce by bylo dobré opravit koupaliště a více podporovat výstavbu nových rodinných domů a bytů. Oprava čistírny odpadních vod se v odpovědích vyskytovala jednou. Celkově lze říci, že občané obce by nejvíce uvítali vylepšení technické infrastruktury obce (kanalizace, vodovod a čistírna odpadních vod).

V každé obci jsou ale i věci, které by měly zůstat tak jak jsou, protože jejich změna by mohla vést k zaostávání obce. Na tuto otázku odpověděli celkem 3 respondenti, t. j. 20% těch, kteří považují svoji obec za prosperující nebo spíše prosperující. Celkem dva respondenti si myslí, že k zaostávání obce by vedlo zrušení základní školy nebo

případné spojování tříd na škole a jeden respondent by nechtěl budovat umělý rybník, protože by se mohly peníze na jeho stavbu využít jinak a efektivněji.

Dotazovaní, kteří vnímají svoji obec jako zaostávající nebo spíše zaostávající, celkem 24, t. j. 61,54%, přisuzují příčiny zaostávání obce celkem jedenáctkrát technické vybavenosti obce, t. j. 45,83%. Tato odpověď úzce souvisí s tím co by chtěli změnit ti respondenti, kteří považují svoji obec za prosperující. Celkem desetkrát respondenti zvolili další z možností, kterou měli na výběr a za příčinu zaostávání považují polohu v rámci regionu. Tuto odpověď zvolilo celkem 41,67% respondentů. I dopravní obslužnost a návaznost jednotlivých spojů byla zvolena celkem osmi respondenty, t. j. 33,33%. Ani s chováním a úrovní spolupráce není v obci příliš velká spokojenost. Za příčinu zaostávání ji zvolili 4 respondenti, t. j. 16,67%. Z možností na výběr byl ještě dvakrát zakroužkován cestovní ruch a nepřipravenost obce na turisty i nedostatek atraktivit, které by cestovní ruch povzbudily. Mezi odpovědi, které byly na výběr, nikdo neoznačil jako příčinu zaostávání vedení obce, kulturní tradice a zvyky a atmosféru v obci.

Naopak se ale v dotaznících objevilo velké množství odpovědí, které napsali sami respondenti. Dvakrát je za příčinu zaostávání považována velká vzdálenost dojezdu za prací. Vždy jednou byly zvoleny následující příčiny zaostávání. Patří mezi ně špatný stav silnic, nedostatečná údržba silnic během zimních měsíců a neuskutečněné slibované solení silnic. Dále nefungující fotbalový klub v obci a nutnost dojíždět do čtyři kilometry vzdálené Nové Vsi na fotbal, dále neopravené domy v obci a nedostatek míst pro výstavbu nových rodinných domů. Zajímavostí v tomto případě je, že respondenti, kteří odpovídali na tuto otázku vybírali mnohem více možností než respondenti, kteří považují svoji obec za prosperující nebo spíše prosperující.

Tabulka 2. Příčiny zaostávání obce Brloh podle názorů respondentů

Odpovědi respondentů podle četnosti jejich voleb	Počet voleb	Podíl v %
technická vybavenost obce	11	45,83
poloha obce v rámci regionu	10	41,67
dopravní obslužnost	8	33,33
chování a úroveň spolupráce	4	16,67
cestovní ruch	2	8,33
velká vzdálenost za prací	2	8,33
špatný stav infrastruktury	1	4,17
nedostatečná údržba silnic během zimy	1	4,17
nefungující fotbalový klub	1	4,17
neopravené domy v obci	1	4,17
nedostatek míst pro výstavbu r. domků	1	4,17
žádná lákadla pro cestovní ruch	1	4,17

I dotazovaní, kteří považují obec za zaostávající nebo spíše zaostávající by některé věci rádi změnili tak, aby byla obec prosperující. V tomto případě odpověděli 4 respondenti, t. j. 16,67%. Především si myslí, že by bylo potřeba více malých firem, kteří by zaměstnávali místní obyvatele, dále by chtěli opravit některé budovy, například kino, také by se měla více propagovat naučná stezka po okolí obce a zajistit zvýšení frekvence autobusových linek směrem na České Budějovice, Český Krumlov a Prachatice. Všechny tyto myšlenky se vyskytují v dotaznících vždy jednou. I tady lze nalézt určitou spojitost s příčinami zaostávání obce, např. nedostatečná frekvence spojů a osmkrát zmíněná dopravní obslužnost v otázce příčin zaostávání obce.

Přesto i tito respondenti považují některé věci v obci za fungující a velmi užitečné, jejichž odstraněním by se mohla obec dostat do ještě většího zaostávání. Především je to fungující a příjemný domov důchodců, jehož budova je podle některých respondentů nejhezčí v celé obci. Tuto věc by neměnili dva dotazovaní. Jeden respondent by byl rád, kdyby se v obci zachovala škola a jeden respondent by nechtěl zrušit smíšené zboží, poštu a zdravotní středisko. Na tuto otázku odpověděli celkem 4 respondenti, t. j. 16,67% těch, kteří považují svoji obec za zaostávající nebo spíše zaostávající.

Mezi respondenty byl jeden člen zastupitelstva, dotazníky vyplnilo celkem 18 mužů a 21 žen.

Na základě výsledků dotazování lze říci, že v obci převažuje spíše spokojenost s životními podmínkami, ale také převažuje názor, že obec mírně zaostává. Občané obce připisují příčiny zaostávání především špatné technické vybavenosti obce, nevýhodné poloze v rámci regionu i špatné dopravní obslužnosti. Trápí je i velká vzdálenost dojížděky za prací. V budoucnu by chtěli především zlepšit stav technické infrastruktury, opravit některé budovy v obci a podporovat výstavbu rodinných domů a bytů. Nejvíce oceňují fungující zemědělské družstvo, domov důchodců a školu v obci. Jsou také spokojeni s tím, že se v obci už nové domy staví.

V kapitole 4.3 a v Tabulce 5. je uvedeno hodnocení obce Brloh na základě stanovených kritérií. Celkové hodnocení obce bylo -11, mírně záporné. Obec byla hodnocena jako lehce zaostávající. Tento výsledek potvrzuje i provedené šetření mezi obyvateli obce, kde 24 respondentů považuje svoji obec za spíše zaostávající nebo zaostávající, t. j. 61,54%.

Zaměřím-li se na odpovědi z hlediska věku, odpovídalo celkem 17 respondentů, kteří byli mladší 45 let a 22 respondentů starších 46 let včetně. V této skupině bylo šest respondentů starších šedesáti let. Mladší respondenti preferují především výstavbu bytů a rodinných domů, zlepšení technické infrastruktury a vnímají nepříznivě polohu obce v regionu. Druhá skupina preferuje také výstavbu technické infrastruktury, více preferují dopravní obslužnost a vadí jim i chování a úroveň spolupráce obyvatel obce. Z pohledu mužů a žen jsou odpovědi podobné, ženy preferují více dopravní obslužnost, muži spíše technickou infrastrukturu a výstavbu nových bytů a rodinných domů. V dotaznících se také objevily odpovědi člena zastupitelstva, který považuje obec za spíše prosperující a je také spokojen s podmínkami pro život v obci. Na základě odpovědí bych řekl, že se v obci neprojevuje egocentrický sklon.

4.7.2 Výsledky dotazníkového šetření v obci Černá v Pošumaví

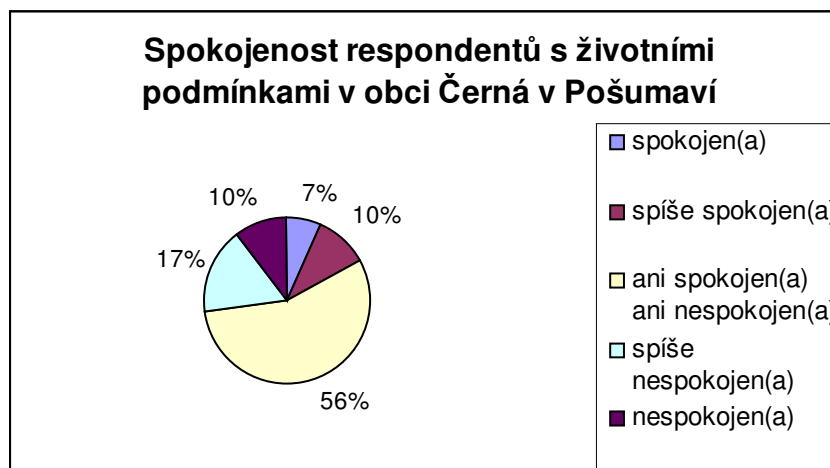
Po provedeném dotazování v obci Brloh jsem navštívil i Černou v Pošumaví. Po zkušenostech z Brloha bylo pro dotazníkové šetření vhodné použít metodu osobních rozhovorů a náhodného rozmístění dotazníků po obci s velmi omezeným časovým intervalem na vyplnění. Předpokladem pro úspěšné zvládnutí výzkumu bylo dobré,

především suché počasí a dále den pracovního klidu. Výzkum proběhl tedy během slunného dubnového víkendového odpoledne. Počasí přálo mému plánu. Navíc při příjezdu do obce jsem zjistil, že probíhá fotbalové utkání. Obyvatelé byli tedy většinou v ulicích obce. Mnoho žen, maminek, bylo s dětmi na dětském hřišti, muži byli většinou na fotbale. Problém byl v neochotě spolupracovat na vyplnění dotazníku během utkání. V této době spíše spolupracovaly maminky na dětském hřišti, muži během přestávky v poločase utkání nebo až po skončení fotbalového zápasu. Bohužel oproti obci Brloh jsem se zde setkal s mnohem menší ochotou odpovídat na otázky v dotazníku, občané mě často podezírali z nekalých úmyslů v souvislosti se sdělením jejich názoru na vedení obce, mnoho nepomáhalo ani vysvětlování, že je výzkum zpracováván pouze pro potřeby diplomové práce. Přesto považuji provedený výzkum v obci za velmi úspěšný, neboť z plánovaných 42 dotazníkových šetření, t. j. 5% ze základního souboru, se mi podařilo provést 14 úspěšných osobních rozhovorů nad otázkami v dotazníku a z dalších 28 dotazníků, které jsem po obci roznesl, se mi jich vrátilo 16 vyplněných zpět. Bohužel v šesti dotaznících chyběl údaj o věku respondenta, jeden dotazník byl naprosto nečitelný a jeden dotazník měl formální chybu, respondent považoval svoji obec na spíše zaostávající a přesto pokračoval třetí, čtvrtou a pátou otázkou, šestou, sedmou a osmou naopak nechal prázdnou. Pak zřejmě svoji chybu zjistil a tak přeškrtnal své odpovědi, ale následně je nedoplnil. Přesto byly jeho odpovědi čitelné a tak jsem je do výsledků dotazníkového šetření zařadil. Z dotazníků, které se mi vrátily zpět jich bylo tedy do výzkumu zařazeno 15 a dále vyplněné dotazníky z osobních rozhovorů. Tedy dohromady se výsledky dotazníkového šetření skládají z 29 vyplněných dotazníků.

V obci Černá v Pošumaví převažuje na základě provedeného šetření neutrální postoj k spokojenosti či nespokojenosti s životními podmínkami v obci. Tuto možnost zvolilo šestnáct respondentů, tedy 55,17% ze všech spolupracujících dotazovaných. Spíše nespokojeno je v této obci 5 respondentů, t. j. 17,24% a vyloženě nespokojeni jsou tři respondenti, tedy 10,34%. Ale na druhou stranu žijí v této obci lidé, kteří jsou spíše spokojeni nebo dokonce spokojeni s životními podmínkami v obci. Spíše spokojeni jsou tři dotazovaní, tedy 10,34% a spokojeni jsou dva respondenti, tedy 6,9%. V otázce spokojenosti a nespokojenosti se ještě více než u obce Brloh projevuje tendence k neutrálnímu postoji, která v tomto případě o mnoho převyšuje ostatní odpovědi. Spokojeno nebo spíše spokojeno je tak jen pět respondentů, t. j. 17,24%, naopak spíše nespokojeno nebo nespokojeno je jen o trochu více respondentů, přesně osm, t. j. 27,59%.

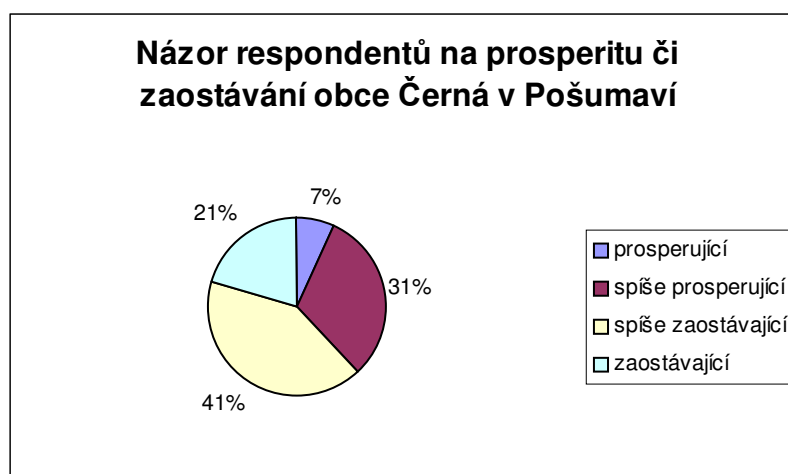
Velkou skupinu tedy tvoří obyvatelé, kteří nejsou ani spokojeni ani nespokojeni, celkem šestnáct, t. j. 55,17%.

Graf 3. Spokojenost respondentů s životními podmínkami v obci Černá v Pošumaví

Černá v Pošumaví je svými občany vnímána jako mírně zaostávající. Za spíše zaostávající ji považuje dvanáct respondentů, t. j. 41,38%, za spíše prosperující pak devět respondentů, tedy 31,03%. Dohromady tedy představuje tento názor blížící se spíše neutrálním odpovědím více než 70%. Podobná situace byla i v případě spokojenosti nebo nespokojenosti s podmínkami pro život v obci. Za zaostávající považuje svoji obec šest respondentů, t. j. 20,69% a naopak za prosperující ji považují jen dva respondenti, tedy 6,9%. Za prosperující nebo spíše prosperující považuje obec jen jedenáct respondentů, tedy 37,93%. Skupina, kterou tvoří ti, jejichž názor na prosperitu obce byl spíše záporný nebo záporný, tvoří 18 respondentů, tedy 62,07%.

Graf 4. Názor respondentů na prosperitu či zaostávání obce Černá v Pošumaví

V případě, že jsou respondenti spokojeni se svými podmínkami pro život, nemyslí si ve většině případů, že obec je prosperující. Respondenti se v porovnání spokojenosti se životními podmínkami s prosperitou a zaostáváním obce příliš nepodobají obyvatelům obce Brloh. Jsou zde odpovědi, kdy respondenti jsou spíše spokojeni s podmínkami pro život a zároveň vnímají svoji obec jako zaostávající. V odpovědích se vyskytuje i situace, kdy je respondent nespokojen s životními podmínkami v obci a zároveň ji vnímá jako prosperující.

Respondenti, kteří vnímají svoji obec jako prosperující nebo spíše prosperující (celkem 11, 37,93%) připisovali příčiny prosperity jednotlivým variantám dotazníku i možné vlastní příčině. Přesto výrazně převažují výběry mezi možnostmi, které měli respondenti k dispozici. Mezi příčinami prosperity se výrazně prosazuje cestovní ruch, na který je obec zaměřena. Respondent byl označen celkem osmkrát, t. j. 72,73%. I poloha obce v rámci regionu patří mezi často volenou příčinu prosperity obce. Celkem šest dotazovaných ji mezi tyto příčiny zařadilo. Šest respondentů je rovno 54,55%. Další možné volby následují už přeci jen s určitým odstupem. Tři respondenti si myslí, že příčinou prosperity obce je existence mateřské a základní školy, pošty a zdravotního střediska. A z nabízených možností byla také jednou označena jako příčina prosperity vedení obce a zastupitelstvo.

Tabulka 3. Příčiny prosperity obce Černá v Pošumaví podle názorů respondentů

Odpovědi respondentů podle četnosti jejich voleb	Počet voleb	Podíl v %
cestovní ruch	8	72,73
poloha obce v rámci regionu	6	54,55
existence MŠ, ZŠ, pošty, zdrav. střed.	3	27,27
potraviny, smíšené zboží	3	27,27
pořádání sportovních akcí (fotbal)	2	18,18
chaty a chataři	1	9,09
zájezdy pořádané obcí	1	9,09
sběrné akce na odpad	1	9,09
kontejnery na separaci odpadů	1	9,09
cyklotrasy a možnosti koupání	1	9,09
internetové stránky	1	9,09
nová silnice směrem na Hořice, Kájov	1	9,09

Zajímavostí je, že všichni respondenti, kteří považují svoji obec za prosperující nebo spíše prosperující napsali ještě další možnou příčinu podle svého vlastního názoru. Potravinu a smíšené zboží v obci jsou mezi dotazovanými také častou příčinou prosperity. Tento názor se vyskytuje v dotaznících hned třikrát, t. j. 27,27%. Dvakrát respondenti napsali, že je velmi dobré a vhodné pořádat různé fotbalové zápasy, a že jsou rádi, že se tak v jejich obci děje. Samostatně, vždy po jednom hlasu, jsou jako příčiny prosperity zmíněny různé zájezdy pořádané obcí (zájezd do Prahy na muzikál Golem), sběrné akce na odpady, nově vzniklé kontejnery na separaci odpadů, dostatek cyklotras a možností pro koupání v obci, pěkné internetové stránky obce, nová silnice směrem na Hořice a Český Krumlov, ale i dostatek chatařů, kteří také využívají služeb cestovního ruchu v obci.

Dotazovaní, kteří si myslí, že je jejich obec prosperující nebo spíše prosperující, by určitě i v Černé v Pošumaví některé věci změnili tak, aby se jejich obec stala ještě více prosperující. Na tuto otázku odpověděli opět s velkým překvapením všichni respondenti, tedy celkem jedenáct. Otázka neměla žádné odpovědi na výběr, ptala se přímo na jejich vlastní názor. Celkem čtyřikrát, t. j. 36,36% respondentů si myslí, že by bylo dobré více podporovat výstavbu nových bytů pro mladé rodiny tak, aby zůstávali v obci a neodcházeli do větších měst, především do Českého Krumlova a do Českých Budějovic. Přesně 27,27% respondentů, celkem tři, by uvítalo, kdyby se obec snažila přilákat turisty i v jiných ročních obdobích než je léto, kdy většinou turisté přijedou sami. Stejný počet respondentů by přivítalo, kdyby obec vybuodovala tréninkové hřiště na fotbal. Více než 18% respondentů, odpovědi se v dotaznících vyskytovaly dvakrát, by raději opravilo budovy směrem na Frymburk nebo by se podle jejich názoru měla obec pokusit donutit majitele uvedených objektů alespoň k opravě fasád domů a udržování okolí těchto domů. Stejný počet respondentů přímo zdůraznil ve svých odpovědích potřebu udržet mladé lidi v obci jako hlavní příčinu prosperity obce. Také by chtěli vybudovat sportovní areál v obci, např. na tenis, volejbal, který by byl zastřešený. Jeden respondent vidí jako hlavní věc, která by se měla zlepšit pro zvýšení prosperity obce, především opravu a využití chátrající budovy pivovaru, další by chtěl zvýšit mzdu v zaměstnání, pozval by přátele na oslavu tohoto úspěchu a obec by prý hned lépe prosperovala. Respondenti by tedy nejvíce uvítali výstavbu nových bytů a rozšíření turistické sezóny i mimo letní měsíce.

Stejně tak jako v Brloze, jsou i v Černé v Pošumaví určité věci, které by měli zůstat stejné, protože jejich změna by mohla vést k zaostávání obce. Na tuto otázku odpověděli jen tři

respondenti, t. j. 27,27% těch, kteří považují svoji obec za prosperující nebo spíše prosperující. Celkem dva respondenti si myslí, že k zaostávání obce by vedlo zrušení potravin a smíšeného zboží mimo letní sezónu a také případný krach stavebnin a stavebních firem v obci a jejím okolí, které prý zaměstnávají mnoho místních lidí. Jeden respondent si myslí, že je třeba zabránit velké výstavbě hotelů tak, jak se tomu děje v obci Lipno nad Vltavou.

Respondenti, kteří vnímají svoji obec jako zaostávající nebo spíše zaostávající (celkem 18, 62,07%) připisují příčiny zaostávání své obce opět především možnostem, které měli na výběr. Na prvním místě je příčina, která se zároveň objevila na prvním místě jako příčina prosperity. Je to cestovní ruch, ale cestovní ruch, který trvá velmi krátkou dobu, přestože je na něj obec velmi orientována. Jako příčinu zaostávání zvolilo cestovní ruch dvanáct respondentů, t. j. 66,67%. Ani s dopravní obslužností nejsou obyvatelé Černé v Pošumaví příliš spokojeni. Sedm respondentů ji považuje za příčinu zaostávání své obce, t. j. 38,89%. Respondenti nejsou spokojeni s frekvencí spojů ani s návazností autobusové a železniční dopravy. Poukazují také na to, že obec nevyužívá pro dopravu přehradní nádrž, na rozdíl od obcí Lipno nad Vltavou a Frymburk.

Tabulka 4. Příčiny zaostávání obce Černá v Pošumaví podle názorů respondentů

Odpovědi respondentů podle četnosti jejich voleb	Počet voleb	Podíl v %
pouze letní cestovní ruch	12	66,67
dopravní obslužnost	7	38,89
nedostatek pracovních příležitostí	5	27,78
nedostatek možností pro turisty	3	16,67
vandalismus v obci	2	11,11
málo firem, kteří vytváří pracovní místa	2	11,11
chování a úroveň spolupráce	2	11,11
poloha obce v rámci regionu	2	11,11
vedení obce	1	5,56
velká vzdálenost do větších měst	1	5,56
vysoké ceny potravin	1	5,56

I nedostatek pracovních příležitostí je mezi dotazovanými vnímán jako častá příčina zaostávání. Zvolilo ji pět respondentů, tedy 27,78%. Tři respondenti, t. j. 16,67%, si myslí, že obec má nedostatek možností a nabídky pro cestovní ruch a turistiku. Měla by více usilovat o rozšíření sportovní nabídky a podporovat podnikatele v obci, kteří by měli zájem s tímto problémem něco udělat. Shodně dvakrát byly za příčiny zaostávání označeny jednak poloha obce v rámci regionu také vandalismus v obci, kdy respondenti zmínili drobné krádeže a údajné poničení vánočního stromu během vánočních svátků. Jednou bylo za příčinu zaostávání označeno vedení obce a příliš velká vzdálenost do větších měst a za levnějšími nákupy. Jednomu respondentovi také vadí příliš vysoké ceny v obchodě s potravinami.

Respondenti, kteří považují obec Černá v Pošumaví za zaostávající nebo spíše zaostávající by některé věci rádi změnili tak, aby se stala obec prosperující. I v tomto případě, stejně tak jako v minulých otázkách v této obci, odpovědělo na tuto otevřenou otázku poměrně velký počet, 10 dotazovaných, t. j. 55,56%. Lidé by nejvíce přivítali, kdyby bylo v obci více pracovních příležitostí. Tento problém se objevil v dotaznících celkem třikrát. Také by chtěli opravit zchátralé budovy, dále přilákat do obce investory stejně tak, jako to udělala obec Lipno nad Vltavou a také stavět nové byty pro mladé rodiny. Jako klíč k prosperitě viděli tyto možnosti vždy dva respondenti. Také by bylo dobré podle jednoho dotazovaného zajistit lepší dopravní spojení do větších měst nebo v obci vybudovat lékárnu. Podle názoru jiného chybí v obci půjčovna nářadí, protože stavební firmy musí často dojíždět pro příležitostné výpůjčky do Českého Krumlova.

Dotazovaní v Černé v Pošumaví považují některé věci v obci za fungující a velmi užitečné. Ty by se podle jejich názoru měnit neměly, protože by se mohla jejich obec dostat do ještě většího zaostávání. Nejvíce si na své obci cenní fungujícího letního cestovního ruchu, který přináší volná pracovní místa do obce. Tuto věc by nechtěli měnit dva respondenti. Jeden respondent oceňuje probíhající opravy silnice a urychlení dopravy do Českého Krumlova. A jednou se vyskytoval v odpovědích názor, že by se měl zachovat převoz přes přehradní nádrž, hlavně v Dolní Vltavici (obec nedaleko Černé v Pošumaví) odkud jezdí převoz na pravý břeh Lipna.

Dotazníky v této obci vyplnilo celkem 29 respondentů, z nichž bylo 16 mužů a 13 žen. Nikdo z respondentů nebyl členem zastupitelstva.

Z výsledků dotazování plyne, že v obci převažuje spíše nespokojenost s životními podmínkami, přičemž velká skupina dotazovaných není ani spokojena ani nespokojena. Zmíněná převažující nespokojenost je jen velmi mírná. V obci Černá v Pošumaví převažuje názor, že obec mírně zaostává. V tomto případě je zaostávání výraznější než nespokojenost s podmínkami pro život v obci. Obyvatelé obce připisují příčiny zaostávání především cestovnímu ruchu, na který je obec zaměřena, ale který zároveň trvá příliš krátkou dobu. Spokojeni nejsou ani s dopravní obslužností obce. Nespokojeni jsou především s frekvencí spojů směrem na Český Krumlov a směrem na Horní Planou. Obec je také spojena se železniční dopravou, nedaleko leží obec Hůrka, kde je možné přestoupit z autobusové dopravy na železniční. Se stavem místních komunikací panuje u trvale bydlících spokojenost, opačného názoru jsou rekreanti, kteří mnohdy nemají zpevněnou cestu k chatě a při nepříznivém počasí (děšť) je tam těžší přístup. Myslím si ale, že stav komunikací v obci Černá v Pošumaví je celkově dostačující, snad jen chybí více parkovacích ploch, které jsou potřebné hlavně v letních měsících. Určitým nedostatkem obce je absence lékárny. Především starší lidé a lidé bez automobilů musí pro léky dojíždět až do Frymburku nebo do Horní Plané. A lékárna v obci chybí určitě i během letních měsíců, kdy je oblast obývána turisty. Pro stavební firmy by bylo někdy dobré, kdyby v místě byla půjčovna náradí, které si tak musí půjčovat až v Českém Krumlově.

Velkým přínosem pro cestovní ruch byly v posledních letech vyznačené cyklotrasy. V Lipenské oblasti byla vybudována cyklotrasa z Lipna nad Vltavou až do Nové Pece, která prochází právě Černou v Pošumaví a má číslo 33. Z uskutečněného průzkumu také plyne, že obyvatelé nejsou spokojeni s pracovními příležitostmi v obci, protože práce je hodně přes léto, ale velmi málo v zimě. Souvisí to s polohou obce u přehradní nádrže Lipno a turistikou, která probíhá pouze v letních měsících. Na roční období jsou vázáni i firmy podnikající ve stavebnictví, které mají hlavně na podzim a v zimě málo pracovních zakázek. Naopak spokojenost panuje s polohou u přehradní nádrže, která se dá využívat během léta a je opravdovou atraktivitou pro mnoho turistů. Místní obyvatelé by si také přáli, aby se obec více starala o výstavbu nových bytů, která by částečně zamezila odchodu místních obyvatel do měst.

V kapitole 4.3 a v Tabulce 5. je uvedeno hodnocení obce Černá v Pošumaví na základě stanovených kritérií. Celkové hodnocení obce bylo 88, tedy kladné a obec byla hodnocena jako prosperující. Bohužel tento výsledek nepotvrzuje provedené dotazníkové šetření mezi

obyvateli obce. V obci převažuje spíše názor, že obec je zaostávající. Myslí si to 18 respondentů, tedy 62,09%. Opačného názoru je 11 respondentů, tedy 37,93%.

Zaměřím-li se na odpovědi z hlediska věku, odpovídalo celkem 11 respondentů, kteří byli mladší 45 let a 12 respondentů starších 46 let včetně. Nebyl mezi nimi nikdo starší šedesáti let. První skupina oceňuje především existenci základní a mateřské školy v obci, dobré podmínky pro cestovní ruch i fungující potraviny a smíšené zboží. Také by uvítali výstavbu nových bytů v obci. Druhá skupina je především reprezentantem neutrálního postoje v otázce spokojenosti či nespokojenosti s životními podmínkami v obci. Oceňují pořádání zájezdů, sběrné akce i cestovní ruch v obci. Za příčinu zaostávání považují hlavně špatnou dopravní obslužnost a nedostatek pracovních příležitostí v obci a okolí obce. Ani v této obci se neprojevuje egocentrický sklon.

4.7.3 Porovnání výsledků dotazníkových šetření ve vybraných obcích

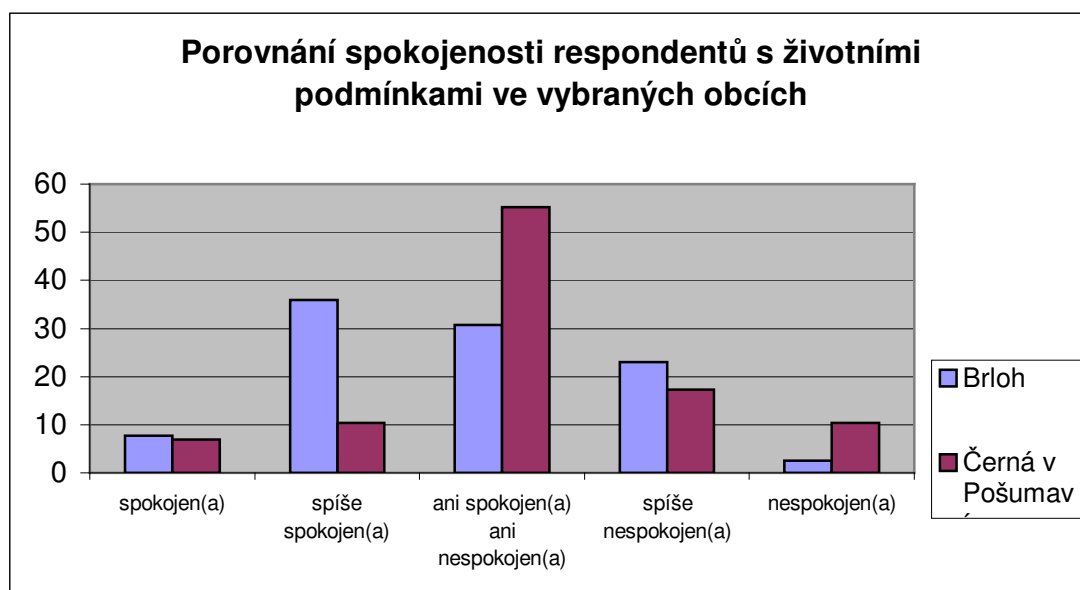
Provedená šetření ve vybraných obcích přinesla řadu podobných problémů, které považují obyvatelé za příčinu zaostávání i řadu pozitiv, kterých si občané vybraných obcí váží a nechtěli by jejich změnu, protože je považují za příčiny prosperity obce, která by tímto krokem mohla být ohrožena. Vybrané obce mají podobný počet obyvatel, leží téměř ve stejné vzdálenosti od většího města, jsou součástí stejného okresu. Tyto podmínky umožňují určité srovnání, přestože každá obec je jinak zaměřena a je orientována jiným směrem. Právě relativně podobné podmínky byly základem pro výběr těchto obcí tak, aby mohla vzniknout následující kapitola.

Počet plánovaných dotazníkových šetření v obci Brloh byl 51, v obci Černá v Pošumaví 42. Správně vyplněných a odevzdaných dotazníků bylo v Brloze 39, t. j. 76,47%, V Černé v Pošumaví pak 29, t. j. 69,05%. Úspěšnost v těchto obcích byla tedy poměrně dobrá, vyšší procento v Brloze bych připsal spíše dvěma kolům dotazování, kdy jsem v kole prvním získal dva dotazníky. Já osobně považuji tyto výsledky za velmi dobré, vzhledem k určité neochotě obyvatel spolupracovat a dotazníky vyplňovat.

Obě obce se liší v názoru na životní podmínky. Zatímco v Brloze převažuje spíše spokojenost, v Černé zastávají respondenti neutrální postoj s mírným sklonem

k nespokojenosti. V obci Brloh bylo spokojeno nebo spíše spokojeno 17 respondentů, t. j. 43,59%, zatímco spíše nespokojeno nebo nespokojeno jen 10 dotazovaných, t. j. 25,64%. Neutrální postoj mělo 12 respondentů, t. j. 30,77%. V obci Černá v Pošumaví bylo spokojeno nebo spíše spokojeno jen pět respondentů, t. j. 17,24% a spíše nespokojeno nebo nespokojeno bylo 8 respondentů, t. j. 27,59%. Velkou skupinu tvořili respondenti, kteří nejsou ani spokojeni ani nespokojeni, celkem šestnáct, t. j. 55,17%. V těchto výsledcích panují velké rozdíly mezi jednotlivými obcemi. Především v otázce spokojenosti je velký rozdíl. Brloh má tedy mnohem více respondentů spokojených nebo spíše spokojených s životními podmínkami. Naopak panuje téměř shoda v podílu spíše nespokojených nebo nespokojených respondentů obcí. Černá v Pošumaví má v tomto směru jen o dvě procenta větší podíl. Rozdíl v oblasti spokojenosti se projevuje v neutrálním postoji k podmínkám pro život. V obci Černá v Pošumaví zaujímá tento postoj více než polovina dotazovaných, zatímco v Brloze je to jen jedna čtvrtina. Obec Brloh má tedy respondenty, kteří jsou více spokojeni s životními podmínkami v obci.

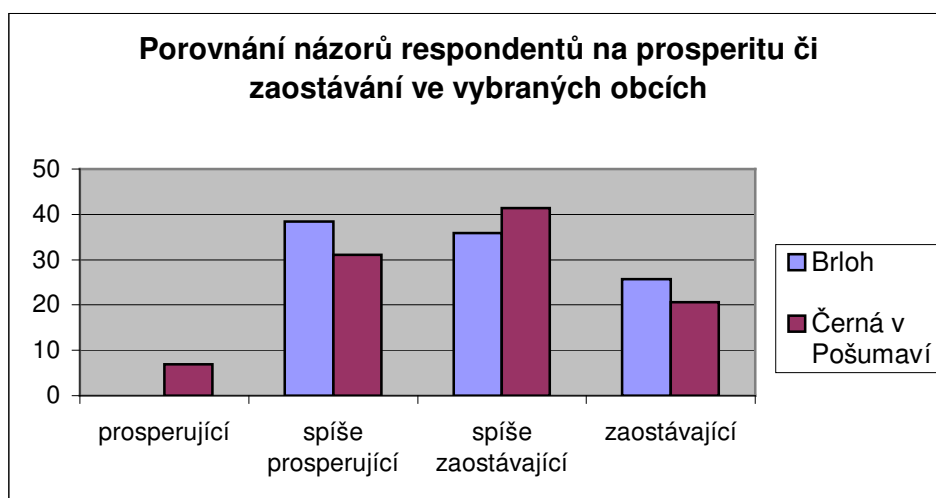
Graf 5. Porovnání spokojenosti respondentů s životními podmínkami ve vybraných obcích

Velmi podobný podíl respondentů v analyzovaných obcích si myslí, že žije ve spíše prosperující nebo prosperující obci. Obec Brloh považuje za prosperující nebo spíše prosperující celkem patnáct dotazovaných, t. j. 38,46% a obec Černou v Pošumaví považuje za prosperující nebo spíše prosperující jedenáct respondentů, tedy 37,93%. Rozdíl půl procenta je opravdu velmi minimální. Podobná shoda musí tedy také panovat v otázce

zaostávání obcí. Brloh považují jeho respondenti za zaostávající nebo spíše zaostávající. Celkem tento názor sdílí 24 dotazovaných, tedy 61,54%. Černou v Pošumaví považuje za zaostávající nebo spíše zaostávající 18 respondentů, tedy 62,07%. Samozřejmě, že i v tomto případě jsou výsledky velmi podobné. Podobnost v obou obcích je až k údivu. Přestože spokojenost dotazovaných s životními podmínkami je v analyzovaných obcích odlišná, v otázce prosperity nebo zaostávání obce se shodují dotazovaní na převažujícím zaostáváním svých obcí.

Graf 6. Porovnání názoru respondentů na prosperitu či zaostávání ve vybraných obcích

V Brloze ti respondenti, kteří vnímají svoji obec jako prosperující nebo spíše prosperující připisují příčiny prosperity obce nejvíce výstavbě nových rodinných domů, fungujícímu zemědělskému družstvu v obci a také základní a mateřské škole, zdravotnímu středisku a poště. Úplně jiné příčiny prosperity se objevily v Černé v Pošumaví. Místním obyvatelé připisují prosperitu především cestovnímu ruchu a poloze obce v rámci regionu. S obyvateli Brloha se shodují na základní a mateřské škole, lékaři a poště. Zajímavé je, že zatímco v Černé v Pošumaví převažují odpovědi, které měly respondenti na výběr, v Brloze se nejvíce do popředí dostaly ty, které respondenti sami vymýšleli. Určitým vysvětlením může být částečná skupinová práce v Brloze, ale na druhou stranu žádná z odpovědí nebyla zmíněna více než třikrát. To v Černé mají některé odpovědi i šest nebo osm preferencí. Ale týká se to těch myšlenek, které měli respondenti na výběr a u nich se tato četnost dala předpokládat. V Černé považují za příčiny prosperity dále potraviny a smíšené zboží v obci a různé sportovní akce, např. fotbalové zápasy. V Brloze byly příčiny prosperity s nižším počtem hlasů také odlišné. Patří mezi ně především poloha

obce v rámci regionu, vedení obce a činnost starosty a zastupitelstva, pracovní místa v obci nebo v okolí obce i fungující domov důchodců. Mezi příčinami prosperity obcí bylo nejvíce těch, které se v dotaznících objevují pouze jedenkrát. Ani tady se obyvatelé vybraných obcí neshodují na žádné příčině. Zatímco v Brloze oceňují více tradice, zvyky a chování obyvatel v Černé spíše sběrné akce, nové kontejnery na separaci odpadů, dobré podmínky pro koupání a cykloturistiku nebo výstavbu nové silnice. V těchto odpovědích se velmi projevují aktivity obce a jejich zaměření, ale také možný rozdílný sociální kapitál obcí. Při výběru z odpovědí v dotazníku zůstaly některé možnosti nikým neoznačené. V Brloze mezi ně patří dopravní obslužnost a návaznost jednotlivých spojů, cestovní ruch a atmosféra v obci. V Černé v Pošumaví také dopravní obslužnost, dále technická vybavenost, kulturní tradice a zvyky v obci, chování a úroveň spolupráce obyvatel obce nebo atmosféra v obci. Obě obce se tedy shodují jen v dopravní obslužnosti a atmosféře v obci. Dopravní obslužnost není dobrá v žádné z obcí a myslím si, že možnost atmosféra v obci nebyla u některých respondentů pochopena, nerozuměli tomuto slovnímu spojení a tak ji neoznačili. V otázce příčin prosperity se obě obce vůbec neshodují, obyvatelé vidí příčiny v každé obci jinak.

Mnoho věcí ve vybraných obcích by se mohlo změnit tak, aby ještě více prosperovaly. Zajímavé je, že na tuto otázku, přestože to byla otázka otevřená, odpovědělo v Brloze 80% respondentů a v Černé v Pošumaví dokonce 100% respondentů, kteří považovali svoji obec za prosperující nebo spíše prosperující. V Brloze převažovala výstavba kanalizace, oprava a dobudování centrálního vodovodního řádu a oprava koupaliště v obci nebo podpora výstavby nových rodinných domů a bytů. V Černé v Pošumaví převažovala podpora výstavby nových bytů pro mladé rodiny, dále přilákání turistů i v jiných ročních obdobích než je léto, vybudování tréninkového hřiště na fotbal, oprava budov směrem na Frymburk a potřebu udržet mladé lidi v obci. V tomto případě dochází k částečné shodě ve vybraných obcích. Trápí je opravy budov a technické infrastruktury, ale především malá výstavba nových bytů a rodinných domů, která je také jednou z příčin odchodu mladých lidí do větších měst.

Věci, které by naopak nechtěli respondenti ve vybraných obcích měnit, jsou podobného charakteru. Na tuto otázku odpověděl v Brloze i v Černé v Pošumaví podobný podíl respondentů, v Brloze 20%, v Černé 27,27%. V severněji položené obci, Brloze, převažuje názor, že k zaostávání by vedlo zrušení základní školy nebo také budování umělého

rybníka, zatímco v Černé se respondenti obávají zrušení potravin a smíšeného zboží a také krachu stavebnin a stavebních firem v obci. Názory respondentů lze shrnout jako obavu ze zrušení služeb, které jsou pro chod obce nezbytné, ale u kterých respondenti cítí, že nejsou plně využity nebo nejsou rentabilní během celého kalendářního roku. Atribuce míry prosperity souvisejí tedy spíše s uspokojením potřeb respondentů a s kvalitou života v obci.

Ve vybraných obcích tvoří respondenti, kteří vnímají svoji obec za spíše zaostávající nebo zaostávající, větší skupinu. I oni odpovídali na stejnou otázku ve svých obcích, která se týkala příčin zaostávání jejich obce. V Brloze považují za největší příčiny zaostávání své obce nedostatečnou technickou vybavenost obce, polohu v rámci regionu, dopravní obslužnost a návaznost jednotlivých spojů, chování a úroveň spolupráce, velkou vzdálenost dojezdu za prací, neopravené domy v obci a nedostatek míst pro výstavbu nových rodinných domů.

V Černé v Pošumaví je hlavními příčinami zaostávání příliš krátká letní sezóna a s ní spojený cestovní ruch, na který je obec až příliš zaměřena, dále dopravní obslužnost, frekvence spojů a návaznost autobusové a železniční dopravy, nedostatek pracovních příležitostí, dále poloha obce v rámci regionu a také vandalismus v obci. Zaměření obce Černá v Pošumaví se projevuje i v případě odpovědí na tuto otázku. Zatímco Brloh příliš s cestovním ruchem nepočítá, Černá je tímto směrem orientována. Dopravní obslužnost je příčinou zaostávání shodně v obou obcích a obce se shodují i v nevýhodné poloze v rámci regionu. Respondenti nejsou spokojeni ani s chováním obyvatel a vandalismem v obci Černá v Pošumaví. I tato skutečnost upozorňuje na nižší sociální kapitál určité, snad velmi malé, skupiny obyvatel v obci.

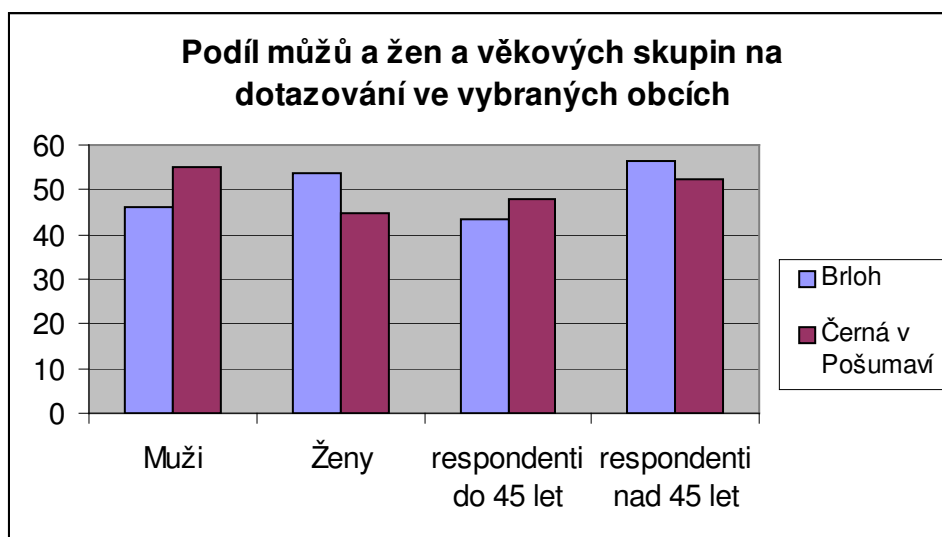
V analyzovaných obcích existují i věci, které by respondenti chtěli změnit tak, aby považovali svoji obec za prosperující. V Brloze na tuto otázku odpovědělo jen velmi málo respondentů, 16,67%, zatímco v Černé v Pošumaví poměrně velký počet, 55,56% dotazovaných. V Brloze respondenti zdůrazňují potřebu existence více malých firem, které by zaměstnávaly místní obyvatele, ale myslí si, že by obec považovali za prosperující i kdyby se opravily některé budovy a chtěli by, aby se více propagovala zdejší naučná stezka. Dále by chtěli zvýšit frekvenci autobusových spojů. Obec Černá v Pošumaví a její obyvatelé si myslí, že za změnou postoje k zaostávání obce stojí

především více pracovních příležitostí, dále pak oprava budovy, přilákání investorů do obce nebo výstavba nových bytů. Také by bylo dobré zajistit lepší dopravní spojení do větších měst a rozšířit nabídku některých služeb, např. o lékárnu a půjčovnu stavebního nářadí. Podobný názor zastávají i obyvatelé Brloha, kteří chtějí také více firem. I v problémech týkajících se nevzhledných budov a lepšího dopravního spojení jsou obyvatelé obou obcí ve shodě. Z výzkumu je také patrné, že obyvatelé Černé v Pošumaví trápí více nezaměstnanost a nedostatek pracovních příležitostí. V této otázce má obec Brloh výhodu, protože kromě 20 kilometrů vzdáleného Českého Krumlova, má v okolí 22 kilometrů vzdálené Prachatice a České Budějovice, kde je pracovních příležitostí více a především jsou to pracovní příležitosti celoroční s jistotou trvalého pracovního poměru.

Respondenti, kteří si myslí, že jejich obec je spíše zaostávající oceňují určité věci, které fungují a zaručují obci, že se nestává více a více zaostávající. V Brloze oceňují starší respondenti fungující domov důchodců, jiní zase existující základní školu, smíšené zboží, poštu a zdravotní středisko. V Černé v Pošumaví jsou rádi, že probíhá v jejich obci letní cestovní ruch i opravy silnice a také, že dobře plní svoji funkci převozy přes přehradní nádrž, hlavně v Dolní Vltavici. I v tomto případě si občané obou obcí velmi cení existujících služeb pro obyvatelstvo a dokážou ocenit i výstavbu silnice, která sice na nějaký čas omezí a prodlouží jízdu přes obec, ale v budoucnu výrazně urychlí spojení s většími městy.

V Brloze i v Černé v Pošumaví se podařilo provést dotazníkové šetření tak, že jsou v odpovědích zastoupeny jak názory žen, tak i názory mužů a to téměř rovnocenně. V Brloze převažují mezi respondenty, kteří byli ochotni vyplnit dotazníky ženy, tvoří 53,85%, v Černé v Pošumaví převažují muži a tvoří 55,17% respondentů. Přesto bych řekl že ženy byly sdílnější a ochotnější k vyplnění dotazníků. Větší podíl mužů v Černé v Pošumaví je zapříčiněn tím, že jsem výzkum provedl částečně při a po fotbalovém utkání.

Graf 7. Podíl mužů a žen a věkových skupin na dotazování ve vybraných obcích

5 Závěr

V diplomové práci na zvolené téma Analýza atribucí obyvatel prosperujících a zaostávajících obcí se nejprve zabývám vysvětlením atribucí, jejich druhy, atribučními chybami i atribučním výzkumem, dále také prosperitou, ale zmiňuji se také např. o limitech území, které mohou prosperitu obcí ohrozit. Tyto teoretické kapitoly jsem vhodně propojil s literaturou, která se problematikou atribucí a prosperity zabývá. Z teoretických poznatků o atribucích a především prosperitě jsem následně odvodil kritéria pro posouzení prosperity nebo zaostávání ve vybraných obcích.

Obce jsem vybíral z několika možností, které nejvíce odpovídaly požadavkům na velikost a jejich umístění v regionu. Výzkumným souborem se staly obce Brloh, v severní části okresu Český Krumlov a obec Černá v Pošumaví u přehradní nádrže Lipno. Více k výběru výzkumného souboru je uvedeno v praktické části v kapitole 2. Pro analýzu atribucí obyvatel bylo dále nutné vybrat vhodnou metodu, pomocí které jsem zjistil čemu občané vybraných obcí připisují prosperitu nebo zaostávání své obce. Jako nejvhodnější metodu jsem zvolil použití dotazníku. Jeho obsah vycházel z výzkumných otázek stanovených v úvodu praktické části diplomové práce.

Samotnému dotazování ve vybraných obcích předcházelo stanovení si základního souboru a následný výběr reprezentativního vzorku. Pro stanovení základního souboru mě posloužil údaj o celkovém počtu obyvatel, který jsem znal již z výběru výzkumného souboru. Z celkového počtu obyvatel obce jsem pak vypočítal pětiprocentní část, která mi udávala, kolik dotazníků v každé obci použiji. Samozřejmě, že jsem počítal s tím, že určitý počet dotazníků zůstane bez odezvy u trvale žijících občanů obce a to se také potvrdilo. Z provedeného výzkumu v obci Brloh je patrné, že u respondentů převažuje spíše spokojenost s životními podmínkami. Zároveň v této obci převažuje názor, že obec mírně zaostává. Tyto výsledky se shodují s provedeným hodnocením na základě stanovených kritérií podle poznatků z teoretické části. Výsledky tohoto hodnocení jsou uvedeny v Tabulce 5., která je přílohou diplomové práce. Podle nich je obec Brloh jen velmi mírně zaostávající, což provedené dotazníkové šetření potvrzuje.

Občané obce připisují příčiny zaostávání především špatné technické vybavenosti obce, která se ale v blízké budoucnosti výrazně zlepší, protože obec plánuje výstavbu kanalizace a rekonstrukci vodovodních rozvodů již v roce 2007. Dále připisují zaostávání obce nevýhodné poloze v rámci regionu i špatné dopravní obslužnosti. Nedostatkem je i velká vzdálenost, kterou musejí někteří respondenti dojíždět za prací.

Za spíše zaostávající ale nepovažují obec Brloh všichni respondenti. Ti, kteří ji považují za prosperující, spatřují hlavní příčiny tohoto stavu ve výstavbě nových rodinných domů nebo v dobře fungujícím zemědělském družstvu a také přítomnosti základní a mateřské školy, zdravotního střediska i pošty. Podrobné výsledky dotazování v této obci jsou uvedeny v kapitole 4.7.1.

Skupina mladších respondentů obce Brloh preferuje především výstavbu nových bytů a zlepšení technické infrastruktury, ale zároveň vnímají nepříznivě polohu obce v rámci regionu. Vadí jim především velká vzdálenost do větších měst, která je větší než 20 kilometrů. Druhá skupina, kterou tvoří respondenti nad 45 let, preferuje také výstavbu technické infrastruktury, ale také zlepšení stavu dopravní obslužnosti a v některých případech nejsou spokojeni s chováním a úrovní spolupráce obyvatel obce. Z pohledu mužů a žen jsou odpovědi podobné, ženy preferují více dopravní obslužnost, muži spíše technickou infrastrukturu a výstavbu nových bytů a rodinných domů, ale rozdíly v odpovědích nejsou velké.

Provedené dotazníkové šetření v obci Černá v Pošumaví ukazuje, že občané obce jsou spíše nespokojeni s životními podmínkami. Ale velká skupina respondentů není ani spokojena ani nespokojena. V této obci tedy v porovnání s obcí Brloh převažuje více respondentů, kteří jsou nespokojeni s podmínkami pro život, které jim obec nabízí. Převažující nespokojenost je však jen velmi mírná. V obci Černá v Pošumaví ale také převažuje názor, že obec mírně zaostává. V tomto směru panuje výrazná shoda u obou obcí, jak je uvedeno v kapitole 4.7.3.

Respondenti připisují příčiny zaostávání především cestovnímu ruchu, na který je obec zaměřena a který trvá zároveň příliš krátkou dobu na to, aby z něj mohli všichni obyvatelé spokojeně žít po celý rok. Místnímu obyvatelstvu přináší totiž v době letních prázdnin více pracovních příležitostí, ale i zátěže pro klidný spokojený život. Spokojeni nejsou

ani s dopravní obslužností obce a frekvencí jednotlivých spojů autobusové dopravy. Určitým problémem je chybějící lékárna v obci i chybějící parkovací místa, které jsou potřebné hlavně v letních měsících.

I v obci Černá v Pošumaví tvoří menší skupinu respondenti, kteří ji považují za prosperující. Tento výsledek bohužel nepotvrzuje hodnocení na základě zvolených kritérií, které předcházelo provedení šetření pomocí dotazníků. Nicméně to však nutně neznamená, že obec Černá v Pošumaví je zaostávající. Počet provedených šetření by musel být výrazně vyšší, aby bylo možné vyslovit jednoznačný závěr o prosperitě nebo zaostávání obce. Obec Černá v Pošumaví byla na základě kritérií vyjmenovaných v praktické části v kapitole 3.1 hodnocena jako prosperující, zatímco na základě dotazníkového šetření jako mírně zaostávající. Respondenti, kteří považují tuto obec za prosperující, připisují příčiny tohoto stavu hlavně cestovnímu ruchu, na který je obec zaměřena. Dále poloze obce v rámci regionu, existenci mateřské a základní školy, pošty a zdravotního střediska. Mezi příčinami prosperity se vyskytují i další důvody, které jsou podrobně popsány v kapitole 4.7.2 v praktické části. Současně respondenti oceňují novou silnici směrem na Hořice, Kájov a Český Krumlov, která urychlila a také zkrátila vzdálenost do těchto obcí a města.

Mladší skupina respondentů, do 45 let, oceňuje především existenci základní a mateřské školy v obci, dobré podmínky pro cestovní ruch i fungující potraviny a smíšené zboží. Zároveň by přivítali výstavbu nových bytů v obci. Druhá skupina respondentů nad 45 let oceňuje pořádání zájezdů v obci, sběrné akce i cestovní ruch v obci. Za příčinu zaostávání považují hlavně špatnou dopravní obslužnost a nedostatek pracovních příležitostí v obci a okolí obce.

Respondenti analyzovaných sídel se tedy shodují v názoru na prosperitu a zaostávání svých obcí. Neshodují se ale příliš v příčinách tohoto zaostávání. V dotazníkovém šetření se u respondentů částečně projevuje orientace jednotlivých obcí i charakter uskutečňovaných nebo plánovaných investic.

V budoucnu by bylo dobré se v obci Brloh zaměřit na opravy a dobudování technické infrastruktury, která obyvatele nejvíce trápí a považují ji za příčinu zaostávání své obce, ale také opravit některé fasády chátrajících domů. Tento problém se týká i obce Černá v Pošumaví, kde právě vzhled obce směrem na Frymburk trápí některé respondenty. Černá

by se také měla pokusit přilákat do obce investory ať už pomocí určité investiční pobídky nebo formou nabídky určité spolupráce s místními firmami tak, aby se podařilo sezónu prodloužit po větší část roku a zároveň, aby místní obyvatelé měli více možností pro pracovní uplatnění. Obce by měly i nadále podporovat výstavbu rodinných domů, případně začít s výstavbou nových bytů tak, aby udržely v obci mladé lidi. Jejich setrvání v obcích je zárukou a příslibem do dalších let pro existenci mateřské i základní školy, ale i smíšeného zboží a dalších firem, kterých si někteří respondenti tak cení a nechťeli by, aby byla jejich existence ohrožena. Samozřejmě, že zlepšení vnímání své obce se neobejde bez účasti místních obyvatel, kteří musejí výraznou měrou přispět k vzájemnému soužití v obci.

Diplomová práce je považována především za pilotní studii. Jedním z úkolů bylo ověřit stanovený metodologický postup. Ten byl prověřen v obci Brloh a Černá v Pošumaví. Průběh dotazování ukázal určité překážky, které bylo nutné odstranit. Samotné výsledky dotazování ukazují na aktuální problémy respondentů, vyjadřují jejich zájmy i potřeby. Většina příčin prosperity či zaostávání souvisí s potřebou zlepšení životních podmínek v obcích. V odpovědích se projevuje aktuální kvalita života respondentů.

Myslím si, že cíle stanovené v úvodu praktické části této diplomové práce se mi podařilo naplnit. Během zpracovávání praktické části diplomové práce jsem našel odpovědi na stanovené výzkumné otázky a potvrdily se mi téměř všechny stanovené hypotézy. Výsledky provedeného šetření vyvrací čtvrtou hypotézu, že občané, kteří bydlí v obci ležící v lokalitě navštěvované turisty, budou považovat svoji obec za prosperující. Obec Černá v Pošumaví je příkladem lokality navštěvované turisty a přesto považovaná respondenty za spíše zaostávající.

Postupy uvedené v diplomové práci by bylo možné ještě precizovat. Především by bylo dobré rozšířit varianty odpovědí v dotazníku, zaměřit se více na sociální kapitál, případně na kulturu. Také by bylo zajímavé provést podobné šetření a zjistit čemu občané připisují prosperitu či zaostávání ve městech.

6 Literatura

Atkinson, R., L. (2003) Psychologie. Praha: Portál. 752 s. ISBN 80-7178-640-3

David, P., Soukup, V. (1999) 999 turistických zajímavostí České republiky. Praha: Kartografie Praha. 392 s. ISBN 80-7011-656-0

Ďoubalík, P., Šlapalová, Z. (2004) Turistický atlas Česko. Praha: SHOCARD. 664 s. ISBN 80-7224-202-4

Fürst, M. (1997) Psychologie včetně vývojové psychologie a teorie výchovy. Olomouc: Votobia. 259 s. ISBN 80-7198-199-0

Hartl, P. Hartlová, H. (2000) Psychologický slovník. Praha: Portál. 776 s. ISBN 80-7178-303-X

Heider, F. (1958). The Psychology of Interpersonal Relations. New York: Wiley.

Hoskovec, J. (2002) Psychologie. Praha: Triton. 105 s. ISBN 80-7254-219-2

Chábera, S. (1986) Turistický průvodce ČSSR. Praha: Olympia. 27-058-86

Jones, G. (1996) Cesta k prosperitě. Praha: Grada Publishing, 192 s. ISBN 80-7169-307-3

Klimeš, L. (1981) Slovník cizích slov. Praha: Státní pedagogické nakladatelství. 790 s. 14-608-81

Machátová, M. (1999) Přehled psychologie. Praha: Portál. 296 s. ISBN 80-7178-240-8

Marek, A., M. (1994) Psychologie. Olomouc: Nakladatelství Matice cyrilometodějské. 597 s. ISBN 80-7266-047-0

Mareš, J. Křivohlavý, J. (1995) Komunikace mezi lidmi. Brno: nakladatelství MU, 55 s. ISBN 80-247-0513-3

Nakonečný, M. (1997) Encyklopedie obecné psychologie. Praha: Academia. ISBN 80-200-0625-7

Nakonečný, M. (1999) Sociální psychologie. Praha: Academia. 287 s. ISBN 80-200-0690-7

Peters, T. (2001) Prosperita se rodí z chaosu. Praha: Academia.

Reid, T. (2005) Život a děj venkova. National Geographic, 2005/03: str. 32-63

Řezáč, J. (1998) Sociální psychologie. Brno: Paido. ISBN 80-85931-48-6

Tesaříková, P. (2003) Školní atlas České republiky. Praha: Kartografie Praha. 32 s. ISBN 80-7011-657-9

Univerzita Pardubice (1999a) Efektivní doprava. 572 s. ISBN 80-7194-206-5

Univerzita Pardubice (1999b) Sborník přednášek. Dopravní obslužnost regionů. 91 s. ISBN 80-7194-184-0

Weber, J. (2002) Management, základy, prosperita, globalizace. Praha: Management Press, 700 s. ISBN 80-7260-029-5

Webové stránky obce Brloh. Staženo 10. ledna 2007 z
http://www.ckrumlov.cz/cz1250/region/obce/i_brloh.htm

Webové stránky města Český Krumlov. Staženo 14. prosince 2006 z
<http://www.ckrumlov.info/docs/cz/region.xml>

Webové stránky obce Černá v Pošumaví. Staženo 14. prosince 2006 z
http://www.cernavposumavi.cz/web_1/c37.php

Webové stránky obce Černá v Pošumaví. Staženo 10. ledna 2007 z
http://www.cernavposumavi.cz/web_1/c47.php

Webové stránky obce Černá v Pošumaví. Staženo 4. dubna 2007 z
http://www.cernavposumavi.cz/web_1/c20.php

Webové stránky Lipenska. Staženo 4. dubna 2007 z
<http://www.lipensko.cz/lipensko/leto/>

Webové stránky Svazku lipenských obcí. Strategie rozvoje Lipenska. Staženo 4. dubna 2007 z
<http://www.lipensko.cz/slo/strategie/>

Weiner, B. (1974). Achievement motivation and attribution theory. Morristown, N.J.: General Learning Press.

Wright, G., Nemeč, J. (2003) Management veřejné správy, teorie a praxe. Praha: Ekopress. 419 s. ISBN 80-86119-70-X

Zpravodaj obce Černá v Pošumaví (02/2007) Plnění rozpočtu obce Černá v Pošumaví za rok 2006. s. 10-11

Zpravodaj obce Černá v Pošumaví (03/2007) Webové stránky obce Černá v Pošumaví. s. 5

Zpravodaj obce Černá v Pošumaví (04/2007) Zájezd do Prahy. s. 11

Zpravodaj obce Brloh (2007, 2. dubna) Z činnosti zastupitelstva obce. Zpravodaj obce Brloh. s. 2

7 Přílohy

Přílohy v textu:

- Tabulka 1. Příčiny prosperity obce Brloh podle názorů respondentů
- Tabulka 2. Příčiny zaostávání obce Brloh podle názorů respondentů
- Tabulka 3. Příčiny prosperity obce Černá v Pošumaví podle názorů respondentů
- Tabulka 4. Příčiny zaostávání obce Černá v Pošumaví podle názorů respondentů
-
- Graf 1. Spokojenost respondentů s podmínkami pro život v obci Brloh
- Graf 2. Názor respondentů na prosperitu či zaostávání obce Brloh
- Graf 3. Spokojenost respondentů s životními podmínkami v obci Černá v Pošumaví
- Graf 4. Názor respondentů na prosperitu či zaostávání obce Černá v Pošumaví
- Graf 5. Porovnání spokojenosti respondentů s životními podmínkami ve vybraných obcích
- Graf 6. Porovnání názoru respondentů na prosperitu či zaostávání ve vybraných obcích
- Graf 7. Podíl mužů a žen a věkových skupin na dotazování ve vybraných obcích

Ostatní přílohy:

- Tabulka 5. Hodnocení prosperity a zastávání vybraných obcí podle stanovených kritérií
- Tabulka 6. Výpočet velikosti základního souboru a reprezentativního vzorku pro dotazování ve vybraných obcích
- Tabulka 7. Výsledky dotazníkového šetření ve vybraných obcích

Vzor dotazníku pro šetření provedené v obci Brloh a Černá v Pošumaví

Plnění rozpočtu obce Černá v Pošumaví za rok 2006

Rozpočet obce Černá v Pošumaví na rok 2007

- Mapa 1. Obec Černá v Pošumaví a okolí
- Mapa 2. Obec Brloh a okolí